

Er. kirjanduslik ja
teaduslik kirjandus
trükitöökoja

— 1011 —

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Sellimise hind lättesaatmisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Riiu tänaval nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

Adress Wene keeles läht. kui ka rahakirjadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

„Meie Matsi“ nimi ja selle nimega ühinenud näopilt on ametlikult registreeritud ja kinnitatud, 12. detsembril 1914. a № 34191 all.
Säreltegemise eest hotatatakse.

Nr. 29.

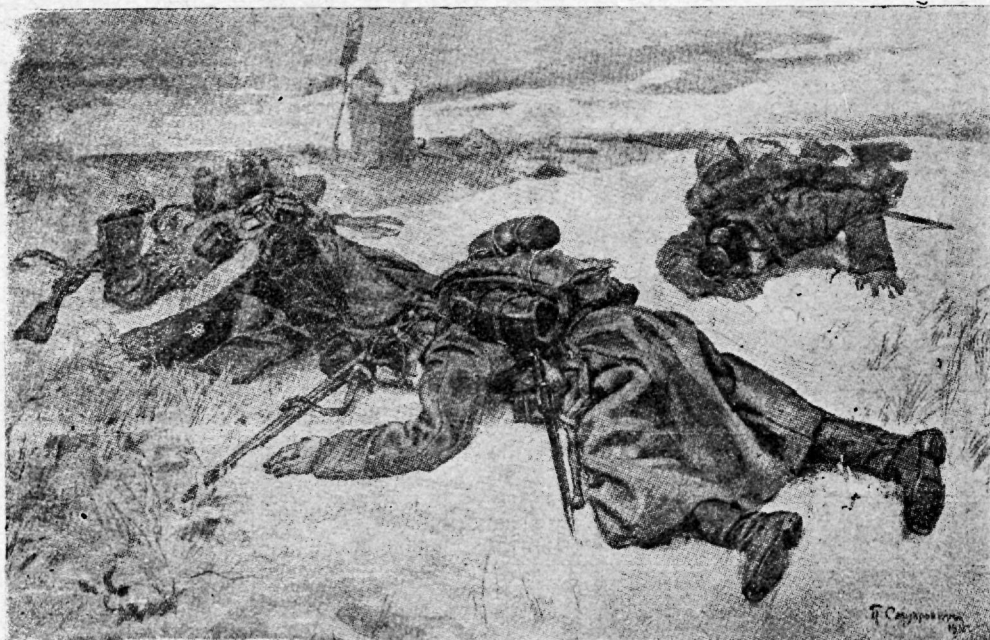
Laupäeval, 7. (20.) märtil 1915.

Nr. 29.

12. automobili rood. Cestlased-autojuhid tegewas sõjawäes.

Pahemalt paremale poole: 1. August Awesson, Saapsalu. 2. Aug. Warduls, Liiwimaalt, Kaagjärwe w. 3. Paul
Uibopuu Liiwimaalt, Rizepi w. 4. Mikkel Listmann, Wõru kreisist. 5. Johan Wäht, Liiwimaalt, Saatre w. 6. Johan
Klasmann, Liiwimaalt, Karola w. 7. Karl Piltbaum, Cestimaalt, Weinjärwe w. 8. A. Kroon, Wõru kr.

Keiser Wilhelm II. jäägrid.

„Autom.“

Mademoiselle Fifi.

Guy de Maupassanti jutustus
Prantsuse-Saksa sõjast.

Major krahw von Farlsberg, Preisi wäeosa komander, luges de Jawille lossi saalis, wäljaõmmeldud riidega kaetud tugitoolis levides, kirjafi.

Wihma walas nagu ämbrißt alla, lõppemata Normandia wihma. Lugesimist lõpetades astus major akna alla ja waatas kaua üleujutatud maastiku peale; kui ta abiline, parun von Kelwingstein, sisse astus, seisis ta ilka weel akna all ja pöristas sõrmedega ruudu peal Rheini wälfsti.

Komander surus sisseastuja kätt, kuulas tema aruannet kõige üle, mis tema wäeosas juhtunud, ja tühjendas oma kohwitasfi ühe sõõmuga. Siis astusid mõlemad akna alla, halwa ilma üle kurtes, mis meele tufasels tegewat.

Major leppis wanaldase mehena ja perekonna ifana praeguste oludega ilka weel kudagi moodi, kuid kapten, suur winditaja, weel suurem neiudefütt ja lõbupaitade alaline külaline, oli otse meeleft ära fiinse igawa, iihetoonilise elu päraft.

Ukse tagant kostis mingifugune kriipimine, ja kui komander sisse käskis astuda, ilmus soldat teatega, et laud kaetud on.

Sõõgitoaft leidsid nad weel kolm ohwitseri: leitnant Otto von Grosfilingi, ja kaks alamleitnanti: Friß von Schönau-burgi ja Wilhelm von Curiki, wälfse kuid toore ja äkilise mehikese, kes wõidetutega ifeäraniis karmilt ümber armastas käia.

Prantsufemaale astumifefst faadid kufufufid teda sõbrad neiu Fifiis; see nimetus oli temale ta halpimise, peene, nagu korfetiga kinni nõõritud, teha ja kahwatu näo päraft antud, ifeäraniis weel sellepäraft, et ta oma põkastufe awaldamifefks prantsufeteelfset „fi, fi done“ tarwitas.

Losfi sõõgitoats oli suur ja tore faal, wanaaegfete peeplitse ja kallide Flandria waipadega. Peeplitest olid niilid kuulid läbi lastud ja waibad mõõgaga katti raiatud — Fifi meelelahutus igawatel päewadel.

Sõõgilaulal käifid konjafi ja lifõri pudelid käefst kätte ja ohwitserid tühjendasid neid, toolidel levides, ilma et pikki, kõwera warrega piipufi fuust oleks wõtnud.

Niipea kui klaasid tühjatsid, täideti nad unife näoga uneste. Ainult Fifi lõi igakord oma klaasi katti, soldatt alati uut andma fundides.

Paifufes fuifufipilwedes ujudes oli neil tülpinud, uniste inimeste nägu, kes kudagi ei tea, kudus aega furnuks lilla.

Dotamata mõirgas parun.

„Jumala eeft! Nõnda ei wõi see enam edafi minna! Waja midagi wälja mõtelda.“

„Mis asja, kapten?“ küfifid leitnant Otto ja alamleitnant Friß nagu iihest fuust.

Parun mõtles piifut ja ütles:

„Mis asja? Tarwis pidu toime panna, kui komander lubab.“

„Misfugune pidu, kapten? Küfifis major.“

Parun astus tema juurde:

„Mina murefifen kõige

eeft. Ma faadan Roani ustawa soldati, kes meile preiliffi toob. Ma tean, kufst neid faada wõib. Selleks ajaks walmistame hea õhtueine; meil on kõike küllalt ja wõime aja hästi lõbusalt möõda faata.“

Krahw Farlsberg kehitas õlafi:

„Teie olete grufst ära, mu armas!“

Kuid kõik ohwitserid tõufid ülles, piirafid endi komanderi ümber ja palufid temalt luba:

„Jätke kõik kapteni hooleks, herra komander, fiin on nii igaw!“

Wiimaks andis major järele. „Tehte nagu tahate,“ ütles ta.

Nagu uus elu tuli korraga ohwitseridel sisse, nõõb läfifid neil elawaks ja nad hakkafid lõbusalt arutama. Ja kuigi wihm endife hooga edafi fadas, leidis major, et ilm falgemaks lõõwat, ja leitnant Otto kinnitas tulifelt, et päite juba paiftna hakkawat.

Sõõgifaal oli sedawõrd tubakasufitsu täis, et seal wõimata oli hingata, ja kui komander akna lahti tegi, astufid kõik ohwitserid tema juurde.

Niisket õhtu tungis wäljast sisse. Silma paifufid kõrged puud, lai org, rasked, tuhmid pilwed ja külatiriku hall torn eemal-kaugel.

Preislaste fufsetungimifefst faadid ei olnud weel korragi kirikufella kõla kuulda olnud. See oli ainuke waitne proteft, mis wõitjad fiit eeft leidnud. Kirikufõpetaja oli nõõus Preiffi soldatitele peawarju ja toitu andma, kuid asjata oleks olnud tema käefst iihainufteki kellaõõki nõõuda; ta oleks ennemast ennast maha lasta lastanud. Selles awalbus tema proteft waenlaste fufsetungimife wastu, rahulik, tumm proteft — ainuke, mis preeftrile kui rahu-inimesele, mitte were-inimesele, lubatud, nagu ta ütles. Ja terve kihelkond oli preeftri kindlast meelest waimustatud, kellel julgufst oli kirikufellade wifa waitimise kujul rahwuslikku leina wälja fuulutada.

Terwe kihelkond, keda see wastupanemine waimustanud, oli walmis oma pastorit, kõite kaalu peale pannes, toetama, fefst et selles waitfes protestis oma au alalhõidmifst nägi.

Komander ja tema ohwitserid naerfifid selle fütta ifamaalufufe tunde üle, ja kuna nad kõõgis muus asjus täielikku sõnakuulmifst leidsid, fiis leppifid nad ka selle tumma protestiga.

Ainult väite Wilhelm von Curik tahtis kella, maksu mis maksab, helisema sundida. Ta meel oli pahane, et komander preestri vastu nii leplik oli, ja igapäew palus ta luba kella helisema panna. „Ding-don-don“ ainult üks kord, kõigest natufene, nii naljapärast. Ja ta palus seda alandlikult, nagu kiiuse, salaja meelitawalt nagu naisterahwas, kellel põlew iha südamas. Kuid komander jäi paendumataks.

Kõik nad wiitefisi seifid natute aega atna all, rōsket õhtu sisse hingates.

„Neil preilidel tuleb kaunis halwa ilmaga sõita,“ tähendas wiimaks leitnant Friz von Schönau.

Peale selle läksid ohwitserid lahti, igaüks oma ametiasju täitma; ka kaptenil oli õhtuse pidu korraldamisega veel palju murefi.

Kui nad õhtul söögisaalis jälle kokku said, olid nad endid nii uhkete riide pannud nagu suurte paradide ajal, lõhnadli endile peale piserdanud ja juuksed siledaks lamminud. Üksteise otsa waadates ajas see halpus neid endidki naerma. Sõegi komanderi juuksed ei paistnud nii hallid olewat, kui hommitul, kapten aga oli näo läilwaks püganud, ainult tulpunaseid wurrusi alles jättes.

Wihma peale waatamata seifis aken lahti ja aegajalt astus ikka keegi ohwitseridest tema alla. Kümme minutit peale kella kuut hakkas eemalt müüri kostma; kõik tormasid akna alla; lossi ette sõitis suur plaanwanter nelja äraaetud hobusega, ileni täis muda pritsmeid ja hooste wahu tiikla.

Wiis naisterahwas astusid plaanwantrist wälja, wiis ilusat neiukest, kapteni sõbra poolt, kellele soldat oma ülemuse kirja ära andnud, hoolikalt wälja wälitud.

Nad ei tõrjunud vastu, teades, et neid hea ümberkäimine ootab — kolme kuu jooksul olid nad preislastega juba sedawõrd tutwuneda jõudnud. „Äri nõuab seda,“ ütlesid nad üksteisele, plaanwantris istudes ja südametunnistuse häält, arwatawaste, lämmatada piilides.

Kapten wõttis kõik naisterahwad lohe rōõmsas ärewuses oma hoolde alla, waatas nad üle, kaisutas ja hindas ära, ja kui teised ohwitserid nüüd omale neiuksi walima hakkasid, peatas ta neid kaskiwa häälega ja hakkas neid ise õiglaselt ja aujärkele järele jagama.

Et waielasi ega tilli ei tõuseks, seadis ta kõik neid kaswu järele ritta ja küsis siis, ülemuse häälega:

„Kudas ju nimi on?“

„Pamella,“ wastas see.

Siis kuulutas ta: „Nummer esimene, Pamella, määratakse komanderile.“

Teise, Blondine, kui oma wäljawalitu ümbert kinni wõttes, määras ta paksu Amanda leitnant Otto von Gros-

lingile; kolmanda, Ewa, alamleitnant Friz von Schönau-burgile, kõige wäiksema aga, noore mustafilmalise juudi neiu, Raeli, kõige nooremale ohwitseriteft, Wilhelm von Curikile.

Ohwitserid awaldasid soowi neiuksi lohe oma juurde wiia, kus neil hea oleks teel korratufesse sattunud riideid kohendada. Kuid kapten seifis selle vastu, tähendades, et see üleilidist korratust tekitaks. Tema tark nõu wõttis. Leppisid seniks musutamisega.

Seal ähwardas wäitfel Raelil hing korraga kinni jääda, ta kõhis ja läkastas nii, et pisarad filma ja ninasõõremetefst tubatafuitfu wälja tuli; Wilhelm oli temale musutades juuitsu otse suhu lastnud. Neiu ei wihastanud, ei lausunud sõnagi, waatas ainult terawalt oma „peremehe“ otsa ja tume wiha walgatas ta mustade filmade põhjas.

Ilma et selle peale tähelpanemist oleks pööranud tõm-

bas Fifi Raeli omale põlwele peale ja suudles tema musti juukseid ja kaela nii kuumalt, nagu tahaks ta ta neiu teha soojust enesesse imeda. Sealtsamast hakkas ta teda nõnda libedaste näpistama, et neiu aina karjus. Nähtawaste janunes see ohwitser otse wägiwalla tegude järele.

Neiul kõwaste kaela ümbert kinni hoides, kattis ta tema wärsteid huuli kirdliste suudlemistega, ja löi korraga hambad nii tugewaste sisse, et weri neiul ilse lõua alla hakkas tilkuma.

Ja ka sel korral waatas neiu terawalt tema otsa ja ütles, haawa pühtides:

„See nõuab taju.“

Fifi naeris kalgilt:

„Küll ma maksan.“

Wiimaks toodi magusad road lauale ja wahuwiin walati klaasidesse fätendamale. Komander tõusis

üles ja hüüdis:

„Meie neiuide terwiseks!“

Ja üks terwisejoomine järgnes teisele. Sugugi ei waltud sõnu, ikka ropumad naljad lendasid sealjuures ringi.

Ohwitserid tõusid üksteise järele, klaasid käes, plisti, piilidsid oma kahemõtteliste naljadega üksteist üle küüa, kuna joobnud naisterahwad lallutawa keelega tagant aitasid ja igakord meeletult kaja plakutasid.

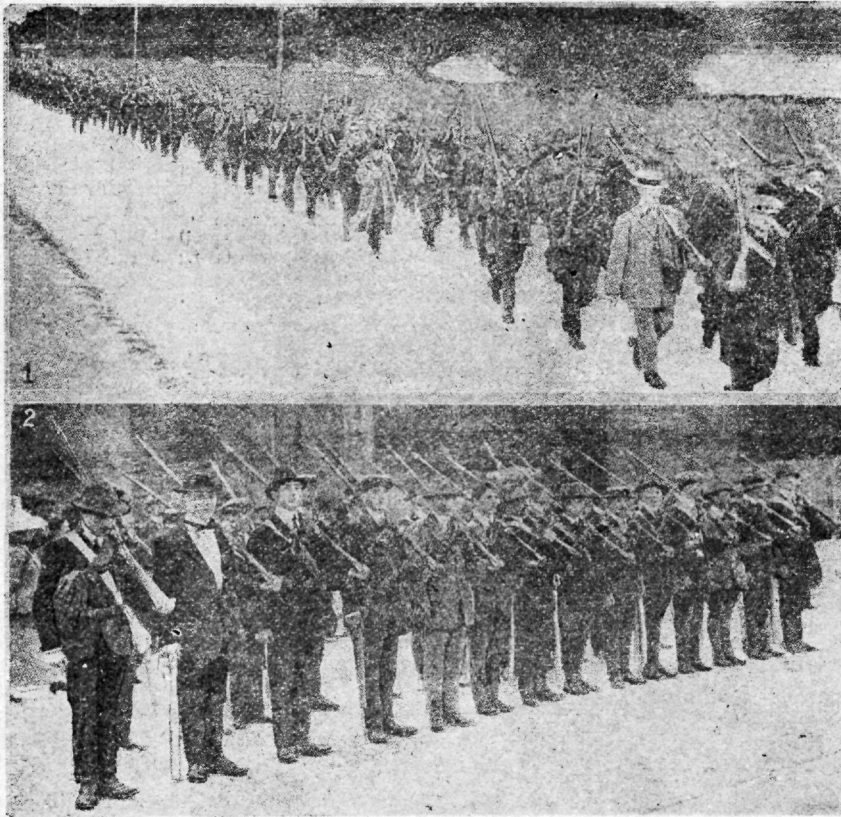
Sellele joomapidule nähtawaste rohkem huulelist wärwi anda tahtes, tõusis kapten, kaas käes, plisti ja hüüdis:

„Meie wõitute terwiseks neiuide südamete üle!“

Selle peale karjus purujoobnud Otto von Grosfing, ifamaalises wastawaimustuses omalt poolt üles tõustes ja wahuwiina klaasi ääreni tühjendades, vastu:

„Meie wõitute terwiseks Prantsufemaa üle!“

Kuigi naisterahwad täielikult joobnud olid, wastasid nad selle terwisejooi peale wäikimisega; ainult Rael ütles wabiefedes:

Inglise priitahtlikkude wäeharjutused.

Saksa miinitõkete seadja miinist välja panemas.

„Tead sa, et prantslasti on, kelle ees sa seda ei julgeks võelda?”

Wäike Fifi hakkas teda ikka veel põlvede peal hoides, walju häälega naerma:

„Sa ha ha, ma pole niisuguseid veel näinud. Ikka panemad teised jooksmas, niipea kui meie ilmume.“

„Sa waletad!“ kähwatas tal neiu, kelle kannatus juba lõppema hakkas, näosse.

Dhwitser waatas temale lõbusa pilguga näosse ja lagistas siis uueste naerda:

„Ah, kallike, mis sellest rääkida! Oleksid nad wahwamad, poleks meie siin! — Meie oleme siin peremehed ja Prantsusemaa on meie!“

Kiire liigutusega kargas naisterahwas tema põlvedelt ja istus tooli peale. Ka Fifi tõusis ülesse, tõstis klaasi ja korvas:

„Meie päralt on Prantsusemaa, ja prantslased, ja kõik Prantsusemaa metsad, ja wäljad, ja majad!“

Ja kõik purujoobnud ohwitserid tühjendasid ühe sõdmuga omad klaasid, karjudes: „Elagu Preisimaa!“

Naisterahwad ei protesterinud, tummalt waitisid nad, täis hirmu. Ka Rael waitis.

Siis pani wäike Fifi oma wahuwiinaga täidetud klaasi Raeli pea peale.

„Ja meie omad on kõik Prantsusemaa naisterahwad!“ mõirgas ta.

Rael kargas nii järsku püsti, et kristallist klaas wankus ja ümber läks ja kildudeks puruks kukkus. Kuna kollane, jätendaw wiin sealt seest tema mustad juuksed läbimärjaks tegi. Wärisewate huultega, sügaw põlgutuse ilme filmades, wihast lödtsutades, ütles ta:

„Ei, see — see on wale! Prantsusemaa naisterahwad ei saa ilmaski teie päralt olema!“

Fifi istus, ikka veel naerdes, uueste tooli peale ja ütles, Pariisi murrakut järele aimates:

„Sa oled wäga armas, wäga armas! Aga mispäraft sa itia siis tulid?“

Tulihest wihast wärisedes karjatas otse Rael:

„Ma! Ma! Ma ei ole — naisterahwas, ma olen — libu, preislased ei ole paremaid wäärt!“

Ta ei saanud veel lõpetada, kui juba kõrwahtilust hakkas saama, kuid sel filmapilgul, mil Fifi uueks löögiks kae tõstis, tõmbas ta, wihast meeletult, laua pealt noa ja torlas ta kiireliigutusega Fifi otse kõrisse.

Sõna, mis Fifi ütelda tahtis, suri tal kõrisse, suu jäi tal lahti, filmad pööriesid koleda waatega. . .

Meisiku rõõgatusega kargasid kõik ohwitserid paigalt, kuid Rael jooksis, tooli leitnant Otto von Grosfingile jalgu

wifates, atna juurde, ja enne kui nad temast kinni rapjata jõudsid, kargas ta sealt wälja, ööpimedusesse, wihma kätte.

— Kaks minutit hiljem tõmbas Fifi wihmast lord, werest rõgisedes, hinge. Siis tahtsid Frix von Schönauburg ja Otto von Grosfing, mõrkasti paljastades, naisterahwaid ära tappa, kes nende jalge ees lamasid. Suure waewaga suutis major neid jeda tegemast tagasi hoida.

Raelja hirmust segaseks läinud naisterahwast siis ühiskuse tuppas, kahe soldati walwuse alla, kinni pannes hakkas ta põgeneja tagaajamist korraldama, ei mitte sugugi kaheldes, et õnneks läheb teda kinni püüda.

Wiiskümmed meest saadeti parki: katsada teist meest pidid metsa ja kõik majad läbi otsima.

Laud, mille pealt mõne minutiga kõik ära korjati, oli nüüd furnu asemeks, ja neli korraga kaineks saanud ohwitseri seisid kalkide, wäljade nägudega atna all, pimedasse öösse wahtides.

Wihma sadas ikka veel. Korraga kostis pauk, selle järele teine, neli tundi

ühtejäreli kostsid prugud — kord laugemal, kord lähemal. Hommikuts tulid kõik tagasi. Tagaajamise õhinas olid kaks soldatit maha lastud, kolm haawata saanud.

Raeli ei leitud.

Umbruskonna elanikud olid kõik hirmul, kõik majad läbi otsitud, kõik läbi nuusitud, läbi uuritud, läbi sõidetud. Juudi neiu oli kadunud, ilma et kustile jälgegi järele oleks jätunud.

Kindral, kellele sellest kõigest teatati, käsits asja ära lõpetada, et see kõmulugu laugemale ei ulataks; komander sai walju noomituse ja karistas omalt poolt jälle oma alamaid ja otustas terwele umbruskonnale kätte tajuda.

Kuna tal ettekäänat waja oli, mille põhjal terwes külas werepulma toime wõiks panna, kutsus ta preestri ja käsits ohwitseri matmisel kella helistada.

Kuid päris ootamata oli preester sel korral päris alandlik, aupakk ja sõnakuulelik. Ja kui Fifi furnukeha soldatite saatel losisid wälja kanti ning furnuaia poole liikus, kostis kellahääl esimest korra. Ja õhtul ja järgmistel päewadel helises kell, nii palju kui kästi.

Mõnel öösel hakkas ta hoopis iseeneft kõituma ja saatis kaks-kolm nõrka heli ööpimedusesse, otsekui ärwuses. Siis tekkis talupoegade seas kuulujutt, et kell nõiutud on, ja kessi peale preestri ja kellahõija ei julenud kirikutornile läheneda.

Seal ülewal ühiskuses ja hirmus elas waene neiu, ainult nende kahe inimese käest salaja toitu saades.

Ta jäi kirikutorni nii kauaks, kuni Preisi wäesalgad seal maakonnast lahkusid. Kord õhtul palkas preester pagari käest sõiduwankri ja wiis Raeli isiklikult Noani wärawateni. Seal lasi ta neiu maha astuda, suudles teda, ja Rael jõudis õnnelikult oma perenaise juurde, kes teda ammu juba kadunuks pidas.

Mõni aeg hiljem kosis Raeli keegi ifamaalane, kes teda sellepäraft armastama oli hakanud, et see õnnetu, põlatud naisterahwas ifamaa ja tema tütarde au eest, elu kaalu peale pannes, wälja oli astunud.

Uued raamatud.

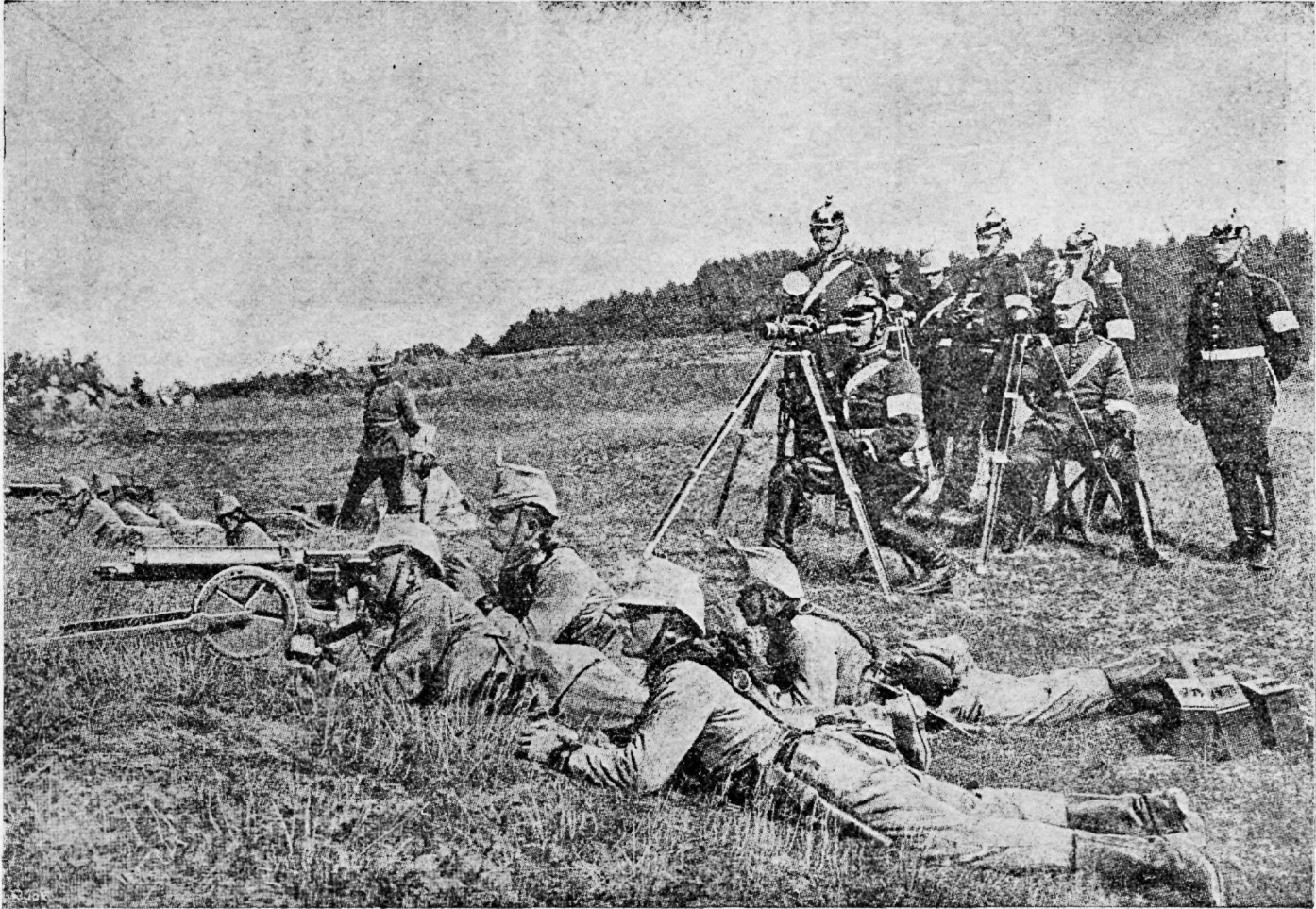
Esimese lahing.

Kirjeldus koledest meresõjast wenelaste ja jaapanlaste wahel. Hind 30 kop.

Male õperaamat.

Täielik õpe- ja kästraamat malemängijatele. Kirjutatud J. Sitka. H. 1 r. Saada igast raamatukauplusest.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Saksa kuulipildajad tegewuses.

Eesti sõjameeste kirjad.

I.

Armsad tõrwalased!.. Teie eht mõtlete, et olen juba wana Peetrusele wärawa peale abiks läinud, aga asi pole, nagu näete, weel sugugi nii, meil on wana Peetrusega töö niiviisi ära jaotatud, et mina enne Austria ja Saksa mehed ära sorterin, ja temal pole siis muud, kui laste aga wärawast fisse... 8. detsembri öösel sai tükk puhast tööd ära tehtud: õhtu kell 6 kuni hommiku kell 8 oli puhta tikludega raiumise töö käsil. Õhtul anti käst waenlased öö jooksul 2 kilast ja 3 rea kaitsekraawidest puhtaks teha, nii et enam ühtegi ei tohtinud järele jääda. Meie eesliin oli kaunis kõrge mäe ääre peal, külad ja nende kaitsekraawid olid all orus, wäite jõgi ja soo nende selja taga. Siitpoolt jõge oli käst kõik puhtaks teha. Päewal anti neile ettewalmistuseks suurttükidest tubliste pihta, üks küla hakkas põlema, teine ei wõtnud tuld. Nii kui pimedaks hakkas minema, nii lohe hakkasime neile ka ligemale nihkuma. Kaks küla ja kaks rida kaitsekraawid saime päris hõlpsaste kätte: olid teised päris unised, kui hurra karjudes neile peale tungisime. Mõned püssipaugud ja tikulöögid — ja wõit oligi meie. Aga 3. rea kaitsekraawide äravõtmise juures polnud asi enam nii: siin saime ägedalt tuld wastu filmi, aga sellegipärast jäi wõit meile. Mis siin kõik oli, seda ei oska enam kirjutada: appihüüded, haawatute ja surijate hädakisa, nuttuhääled, püsside-

pragin, hele terase kõlin, see julas kõik üheks... Hommikuks olid 1600 Austria ja Saksa meest meie käes wangis... Jatkun kirjutamist jälle edasi, eila jäi äkitselt pooleli: hakkasid meie seisukohti pommitama. Esiteks ei pannud me suuremat täheleegi — on ju see igapäewane asi. Wiimaks aga hakkasid summadanid saama (kastetest suurttükidest lastud pommitus kutsime lihtsalt summadanideks, sest need tulewad ja teewad kohe puhta tööd). Korraga lendasid meie toa afnaaruudud kõlinal fisse — olid ühe summadani meie ligidalt küüni saatnud: küün oli täitsa purustatud, kahel mehel pead kadunud, kaks raskete, kaks kergelt haawatud ja kahel mehel õhurohumise läbi mõned lehaosad tuimaks põrutatud. Kui niisugune jurakas hästi trehwab, ei jää inimesest enam midagi järele... Praegu oleme bataljoni komandoriga ühes Poola mõisas. Meid on tema juures käskude wiimise tarwis kaheksa meest, roodud on wäljas kaitsekraawides, waenlase omad üle jõe, on näha kõik, mis nad seal teewad. Elanikud on siit kõik minema saadetud, meie waatame ja rewiderime kõik järele, mis suhu pista kõlbab, kanakuurid, sahwrid j. n. e.... Praegu tulid jälle rooduks kaks wiimast, waatasin kuidas „föbrad“ teinepool jõge kaitsekraawide ümber kõndisid. Meie ohwitser lastis mõned paugud neile terwituseks, mina omalt poolt saatsin ka ühele paar Bene uba, aga küll wõtsid poisi jooksma, ja kohe kargas kaitsekraawi warjule. . . . Ümad on praegu porised, sajab wihma ja lund segi, ainult eestimene uue aasta päew oli ilus paras külm ja õhuke lumekorrale kattis maad. Müüd on lumi jälle kadunud, muudtui tambri

Aleksander Limberg,
Valtistist. Tegewas
sõjaväes.

Richard Kuhlmann,
Keila kib. Praegu sõja-
väesjal.

August Ullmann,
Tudolinnaft. Praegu
sõjaväesjal.

Johan Kiima,
wan. Feuerwerter. Saara-
tud luuste sõjaväesjal.

Hendrik Lambach,
Praegu sõjaväesjal.

Mihkel Tui,
wan. alamohw. Tallinnaft.
Praegu sõjaväesjal.

Jaan Sautk.
Tegewas sõjaväes.

Eduard Alaamann,
Kloostriift. Praegu sõjav.

Johannes Lindal,
Saapsatu tr. 15. aug. lan-
genud.

Johannes Turfeldt,
Tallinnaft. Praegu sõjav.

põlwist saadik sõpa sees, ja paremat talwet pole siin olnudki...
Meie meeste meeleolu on muudu kiiduwäärt korras: laula-
wad ja teewad kõiksugu nalja, kui selleks mahti on. Ka waen-
lase pool on wahel laulu ja löötsapilli häält kuulda. Mõni-
ford läheb juba nii kaugele, et kaitsekraawide ümber jalutus-
käikust toime pandakse. Niifugusel seadusewastasel korral
wõetakse piisfid koha abiks: küll siis igamees teab, kus ta
koht ja õige eluase on! Suurtükki wõitlust peetakse enamaste
igapäew. Eila tulkus üks sumunadan poolaka haluppi — ei
jäänud muud järele kui risuhunil, katus lendas pealt igasse
külge laiali, utsed ja aknad olid kõik kadunud, seinad mitmet-
pidi wiltu ja mõned tükiid footuks laiali. Surma said noor
Poola neiu ja soldat. Mõni päew tagasi haikas waenlane
parajaste supi jagamise ajal shrapnellisi saatma.

Mina sain weel õigel ajal halupi
warju karata, shrapnelli kuulid tulid kabinal wastu seina;
katsufin teisa, olid päris soojad. Peeter Murs.

II.

25. jaanuaril 1915. a.

Mina teenisin drushinas, ühes paljude Cestimaa poe-
gadega, teegi ei wõinud meist arwata, et meid sõjawälja
tarwis õpetatakse — panime naeruks. Korraga tuleb käst:
peale keisri waatust — igast roodust meest
ära saata. Rahju oli lahuda; mis weel raskemaks seda
tegi, oli see, et ei teadnud, kuhu saadetakse. Wiimaks näeme,
et B. wakkalis oleme. Seal olime K. polgu kasarmus,
tus meile uued piisfid ja mundrid anti. „Nüüd ei ole nalja!“
oli sõpradelt kuulda, ja minagi, kes seda kõike naljats pida-
sin, waatasin kaheldes tulewikusse. Saadetigi J. poole teele,
tus palawaid lahinguid peeti. Meie — eestlased — hoitame
kõik ligistiku igalpool, kartes, et sõbrad sõpradest ära saawad
lahutatud; aga poltu jagamise juures saime fiiski lahutatud.

ühte, teine teise roodu — olimegi lahutatud, kui till wett
ämbris. Eestimise korra oli naljatas-hale tundmus, et sõpru
ei olnud, aga mis soldat sellest hoolib. Tarwis nüüd waa-
data, kus ma olen; sest ei teagi, kus wäejaos olen, kellega
ühes armsa isamaa ja kallil keisri eest wõidelda, et oma lu-
badust täita, mida meie temale töotajime. Mehed
on meil kõik suure kaswuga, sirged ja mehise waate ja wäl-
janägemisega — hoolimata lahingus nähtud waewast. Kü-
sin, mis polk see on? Wastus on polk, üks
estimestest ja ausamatest Wenemaal, oliu wäga rõõmus, sest
eestlasi sai harwa sinna, ja mina, ratnik, olen keiserliku wä-
gede selka arwatud. Eistotsa waadati meie kui asjata leiwa-
raistajate peale, aga kui juba lahingus paar korda olime
läinud, muutus see teiseks; sest meie, eestlased, teadsime keda
teenida ja mis teha oli — saime juba estimese lahingus
kiitust. Nüüd, kus üle pooletoina fordi seal oleme olnud, on
asi Cesti wendade wahwuse tõttu täikis muutunud, meie
polkus ja üleüldse Wene wäes. Rord küsis meie bataljoni
komander meie roodus olewate eestlaste käest: „Kas armas-
tate sakslasi? Kas wiieft mehe peale neid küll oleks?“ Meie
wastajime: „Wähe weel! Kui võimalik, siis rohkem! Ar-
mastuseft ei ole juttugi!“ Selle peale wastas ta, et eestlased
wäga wihased sakslaste peale olla, mis paljude wäejagudes
juba nähtud, aga ei tea mispärast? Mina olen seitsmes
lahingus austrialaste wastas käinud, on näha, et need üle-
üldse arg rahwas on, mida mina ühes sõpradega wõin tun-
nistada: sest enne lahingu algust joodetakse soldat joobnuks,
et julgust rohkem oleks, aga waefeksed, poifiohtu noored
mehed ei teagi, et käsi sellest weel rohkem wärisef, film ei
seleta ja mõistus nii hästi ei tööta kui kainel mehel. Päris
häbi sõjamehest, kes wiina mõjust julgust otsib. Rord otsisin
langenud austrialaste lähkriteft haawatule wett, aga asjata,
ikka wiin, pööran tagasi ja teadustan, et wiina wõiks küll
jaada, aga wett ei ole, wastati nii: wiin Wene soldatile ei

Johannes Saarna,
W. Antslast. Welsterina
sõjaväelaj.

Basfli Ewert,
Maasi w. Tegewas sõjam.

Mart Kõddar,
Kopla w. Sõjaväelaj tuu-
lipilduja komandus.

Juhan Kuusik,
Summu w. 18. okt. S. W. Antsla w. Tegewas
jõest üle minnes teadm. t.

August Kult,
W. Antsla w. Tegewas
sõjaväes.

kõlba, tema on ka surres ilma wiinatagi wahwa. Teine kord wõtsime austrialasi wangi, mehed joobnud, aga nutawad — see näitab, et wiin meest iftagi ei wahwusta; sest see on üürrike, mida alkoholist otstakse. Nüüd aga oleme W. kubermangus, ootame millal saaks Saksa poistega jõudu tatkuda, räägitakse, et need wahwamad olla kui austrialased; aga mõned soldatid räägivad, et ainult mõned tähtsamad polgud julged olla. Sellepärast, kodumaalased, eestlased, olge mureta, ärge ületliga oma langenud poegade, wendade ja abikaasade üle kurwastage, sest meie wõidame waenlase tingimata ja ühes sellega Eesti kuulsuse, tasandame teed oma järlejäanud wendadele. Soowin kõigile kodumaal wiibiwatele head troosti ja kannatust sellest raskest ajast mööda saada. Elage hästi!

Kooliõpetaja M. Rapper.

Wenemaa ja Konstantinopol.

I.

Wenemaale awaneb tee oma ehitawamatelt päritud ülesannete täitmiseks Mustamere rannal.

Need Keisri Majesteedi sõnad Tema sõjamanifestis Türgimaa vastu, mis nelja kuu eest (20. okt. 1914.) räägitud, liginewad pikkamööda, aga järjekindlalt täideminekule. Küll ei ole meie Türgi vastu wõitlew Kaukasia sõjawägi seni veel laugemale Türgi rügisje tunginud; seda on peale muu ka käesolew talweaeg takistanud, mis tänawu sealpool iseäranis wali on. Aga Türgi sõjawägi on ennejuulustes lahingutes Kaukafias ja jaanuarikuul Persia pinnal pühjalikult löödnud ning sellega meie wägedele wõimsaks ebasiminekuks tee valmistatud, kui selleks aeg tuleb. Ei ole ka fuguugi tarwis, et Wene wägi siit külselt Türgi pealinna alla tungiks; see on pill ja waewaline tee. Waid Wenemaa jõuab oma suurele sihile, enda wõidukat lippu tuulsa keisri-

Whastus ja lootus.

Sind saatsin, kallim, laugele,
Jäin maha ühes lastega;
Mul pisar langes laugele,
Kui läksid ühes teistega!

Nüüd, kus ja tules mitu kord
Saan'd mõnda waenlast maha pan'd,
Ei kurda enam seda werd,
Mis isamaa eest ohwraks an'd.

Mul julgus tungib rinnusse
Siin waites kodus lastega:
Ei sõjamürin meitesse
Siin kosta alalõpmata.

Ma ühes oma lastega
Teen palwet wõitlejate eest;
Et laste isad teistega
Saaks hoitud surma hooibi eest!

Ma hiiian kõigest siidamest:
Leid kaitsku kõrgem ülevalt!
Ja tulgu rahu igawest
Me maale nüüd ja jäädawalt!

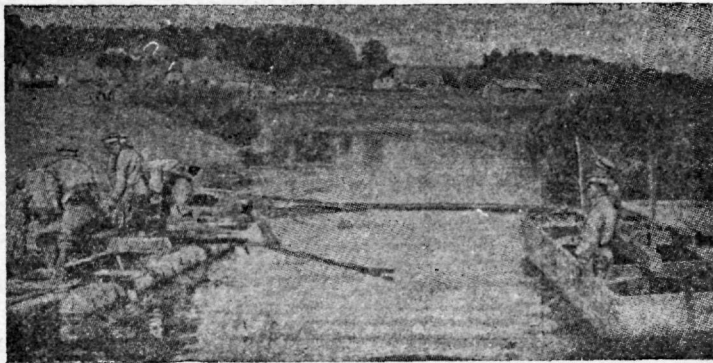
Laste ema.

Staabilapten Johan Hunt,
Tawastust, Wiljandimaalt.
Wõitles sakslaste vastu, sai
now. kuul S. juures paha-
mast käest haawata, wiibis
Moskwa haigemajas ja wõtab
praegu jälle sõjast sakslaste
vastu osa.

Johannes Leithammel,
roo komander, Tallinnast.
25. jaan. raskelt haaw. rinnust
ja kõhust, 28. jaan. surnud.

Pontoni silla ehitamine Bjura peale.

„Lutum.“

linna Konstantinopoli kohale lända, lühemal teel. Mustamerel walitseb juba Wene laewastik täieste; ilma et enne tõsist merelahingut oleks olnudki, on Türgi sõjalaewastik sunnitud end peitus hoidma, kuna meie laewad ta kauba- ja welaewastikku edulalt häwitawad; üle poolteistjada Türgi weesõiduriista on juba põhja lastud. Minult paar (Sakfa-maalt saadud) uuemat ja tugewamat sõjalaewa usaldasid seni tegewad olla ja käiswad ka wahel meie sadamaid tülitamas, kuid needki on juba paaril korral wõitlustes meie poolt wigastatud ning nähtawalt ei julge nad meie laewastikuga tõsisele wõitlusele asudagi.

Wiimased teated kuulutasid juba, et kõigetugewam Türgi sõjalaew „Goeben“ enam kaugemale merele tulla ei tohigi, waid temale on ülesandeks tehtud, Bosphorusse meretiituse suud walwata, et Wene kiired miinilaewad sellest läbi Türgi pealinna alla tungida ei saaks. Nõnda siis tuntakse Konstantinopolis juba tõsist hirmu Wenemaa otsekõhje pealekäimise ees. Hoopis suurem hädaoht ähwardab Türgi pealinna Ikonapolist Dardanellide merekiitusest, kus Wenemaa kiitlaste, Prantsuse ja Inglise, laewastikud juba mõnda aega tegewad on. Kord suutis üks Inglise weelalune paat koguni juba Dardanellidest läbi Marmori merde tungida ja seal üht Türgi loomulaewa põhja lasta. Wiimastel päewadel on nimetatud laewastikud Türgi kindlustusi mõlemal Dardanellide kaldal mõjulalt pommitanud ja mitmed nendest ära lõhmunud. Nad wõiwad siin üsna julgelt töötada, sest laewade kangete suurtükide kuulid ulatawad kaugelt kindluste pihta, kuna maakindlustuste nõrgad suurtükid oma kuulisi laewade pihta nii kaugele saata ei suuda, kui nad seisawad. Merekiituse juu kantid on juba ära purustatud ja kiitlaste laewad dige kaugele wäinasse tunginud, kus nad wäina miinidest puhastawad ja kalda kantisi edulalt laewad, mida kiitlased laewad ka Gallipoli neeme tagant teewad. Ka toowad kiitlased siia suuri maawäe saltasi merewäele abiks.

Et wain umbes 70 wersta pill, wõtab ta wõtmise aega, aga wist mitte enam kaua. Jõuawad aga Prantsuse ja Inglise laewad Dardanellidest läbi, siis wõtaksid nad Konstantinopoli kui mägibes ära, sest sel enesel ei ole enam mere pool mingit kindlustust ees. Sellepärast ongi Konstantinopolis päris hirm waraks. Teatatakse, et Türgi walitsus, rahapangad jne. juba sealt wälja on kolunud, Aasia poole riiki, Konia wdi Brussa linna. Wahest on see sõnum alles ekslik, sest ametlikult poolt pole niisuguseid teateid tulnud. Aga mis täna veel sündimata, wõib homme tulla.

Et Wenemaa oma kiitlastega täitsa ühiselt wõitleb, siis tähendab nende ilmumine Konstantinopolisse sedasama, mis Wene otsekõhene wõit. Jneest mõista, awaneks siis tohe ka Bosphorusse kiitus Wene laewadele ning wõiks Wene merewäe kuulul Andreefi lipp Konstantinopolis üles tõrjida.

Sellega saaks siis Wenemaa oma suurele sihile, millele ta üle 200 aasta jooksul järjekindlalt ja mõjulalt on püüdnud, kuhu aga seni weel pole saanud. See pole ime. Sest suured asjad nõuawad täidesaاتمیسէէէ palju aega ja rasket tööd ning Wenemaa püü Konstantinopoli poole on nii üliwäga suur sündmus, tähendab ajaloo käigus nii ütle mata suurt pööret, et selle tõrjasaاتمیسէէէ paar jada aastat mitte pill aeg pole.

Et teegi wähem kui otse Weneriigi suur uendaja, tema

ilmariiklise seisukorra põhjendaja, praeguse Wene wõimu looja, Peeter Suur oli see, kes tohe oma troonile saamise järele, juba 17. aastajana lõpul, enda terawa kottawilgu Konstantinopoli poole sihtis. Suur keiser tundis hädaste tarwiliseks Wene riiki ta senisest kitsast olukorrast lausa mannermaa riigina, kelle piirid kusaigil mujal mere juurde ei ulatanud kui kaugel põhjas Jäämereni, mille kaudu laewakäik wäga wilets oli, nii et Weneriigil nagu hingamiseks kopitud puudusid, wabastada, temale teed merele awada, nii et ka muu maailmaga ühendusesse wõiks astuda, kui enda otsekõhje piirinaabritega. Waja oli, senisesse Wene riigi umbsesse seinasse „aht raiuda Euroopasse waatamiseks.“ Wenemaa „tung merele“ oli ühtlasi kahele poole sihtitud: Põhjaast Läänemerele, lõunast Mustamererele. Wähe-malt ühe nende juurde pidi Wenemaa saama, kui jõudsa-malt tojuda ja wabamalt hingata tahtis; kui wõimalik, püüti mõlematele saada. Aga saamine oli raske, sest teel olid tõttaks ees Rootsi ja Türgi riigid, mõlemad siis wägewad, palju tugewamad kui Wene riik.

Tähelepanew on asjalugu, et Peeter Suur oma pilgu warimalt lõunasse sihtis, kui põhjasse, enne Mustamererele püüdes saada kui Läänemerele. Sellest tõukas tead-küll nagu iseenesest selleaegne politika olukord. Peetri troonile saamisel oli Wene riik juba Türgiga sõjas. Sõja-wäljaks Wene ja Türgi wahel oli seni Dnepperi jõelõnd olnud, sest siit küljest pigistas Türgi wõim Wene riiki wäga tuntawalt, ta sirutas oma karmi käe otse Wenema sildame- ligidale. Terwe läänepoolne osa Dnepperi jõe maadest oli Türgi päralt ning lõunapoolne jõelõnd ühes ta juuga täi-este; kõik nüüdne lõuna-Wenemaa ja osa Wäike-Wenemaaft seisis kas otsekõhje Türgi wõit ta kiitlase Krimmi kha-riigi all. Wene wäe püü Türgiga sõides oli seni ilka olnud siit küljest Türgi wõimu kaugemale rõhuda, aga õnnes-tanud oli see wähe, sest Türi oli tugew. Niipea aga kui Peeter oma mõju sõja asjus maksma sai panna, juhtis ta tohe Wene wäe tõukejõu teisale: kaugale idapoolse Asowi mere äärde. Tema kange iha käis mererannale jõudmise poole, aga hästi äratundes, et Dnepperi jõe jooksu kaudu sinna saamine wõimata oli, kuna siin Türgil wäga kõwa sõjajõud wastu seisis, arwas ta täie digusega eemal idas hõlpsama tee awanewat. Sest seal, Türgi riigi kaugel põhja-ida serwas, oli ta wõim teadagi nõrgem. Ja tõeste õnnes-tas Peetri, kuigi alles pikema piiramise järele, a. 1696. Türgilt Asowi kindlust nimetatud mere rannal ära wõita. Jneest ei olnud selle wäike kindluse kätte saamine mitte just tähtjas, aga et sellega Wene riik suure mere rannale pääsis, kuigi alles selle ühele jopile (sest Asowi meri on dieti Mustamere laht), see oli Wene riigi ajaloo sõimõim, päris läänest tegew sündmus. Sest nüüd wõis Wene riik omale tohe siia laewastikku nõutama hakata, ja suur keiser ajas asja nii agaralt, et juba 3. aasta pärast esimest Wene laewad Mustamererele wõiswad ilmuda, ifegi Konstan-tinopoli all end näidata, küll mitte sõjaliselt, waid rahuliste külastistena. Sest neid saadeti sinna sultanile Wene wäl- seja poolt terwitusi wiima, ühtlasi nagu rahulõpingut kinni-tama, mis parajaste Wene ja Türgi wahel oli tehtud.

Sest kuigi Asowi wõitmine esiotja Peetri suured loo-tused edaspidiseks wõiduteeks awas, pidiwad need tohe kat-tema, kui 1699 a. Austria riik Türgiga Karlowitshis rahu tegi. Sel ajal oli alles Austria Türgile palju wägewam waenlane kui Wenemaa; et Türgi suurem jõud Austria wastu seisis, selle mõjul õnnestasti Wene riigil ka omalt poolt Türgi küta. Oli aga Austria, omale suurt wõidulaaki kätte saades, Türgiga rahu teinud, oli Wenemaal muudugi lootufeta, üksi weel jõda jatkata; ta jäi siis sellega rahule, kui Türgimaaga Asowi oma kätte jäämisel rahu teha wõis.

Seisukorda hästi selgitaw on see asjalugu; et kumbki jõdija seelord sõdimist dieti weel lõpetatuks ei lugenud, waid aga ajuti katkestatuks. Seda tunnistab nähtus, et rahu mitte määrata ajaks ei tehtud, nagu harilikult, waid määratud aja peale, esiti kuueks aastaks, aga kui sultan oma palee ette tulnud Wene sõjalaewu filmisõdes tundis, et Wenelane temale nüüd hoopis teine wastane on kui seni, pitendas ta rahu 30 aastaks.

Sellega oli Wene riigil esimene, olgugi alles lühifene, samm Mustamererele ja nõnda kaudiselt ka Konstantinopolisse saamiseks astunud ning järgnevatks sammudeks tee ette walmistatud. Nendest kõneleme teinõrd.

Aleksander Mülbach, Stimfist. Praegu sõjav.

Jaan Sents, Wellifelt. Praegu sõjav.

Georg Meerits, Tegewas wäeteenistuses.

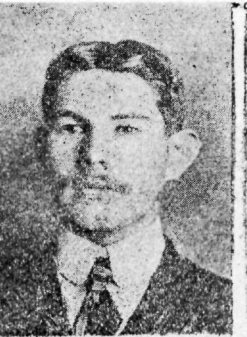
Johan Jaanson, Wõru tr. Praegu sõjav.

Richard Unt, Rannuit. Sanitarina sõjavälja lastaretis.

Dietrich Ulmann, Sudolinnast. Praegu kodus terwist parandamas.

Bernhard Waldt, Ballistist. Tegewas sõjaväes.

Karl Bachfeldt, Praegu sõjaväljal.

Aleksander Kreis, Ratwore tr. Praegu sõjaväljal.

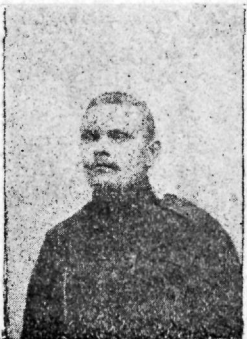
Oskar Karro, Zifatust. Praegu tegewas sõjaväes.

Pass, Helmelt. Tegewas sõjav.

Kristjan Maider, Tallinna tr. Tegew. sõjav.

Anton Parnapas, Wellifelt. Praegu sõjav.

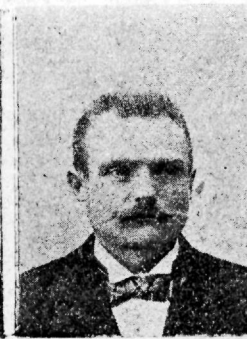
J. Kärner, Tallinnast. Sanitarina tegewas sõjaväes.

Eduard Kirspuu, Tallinnast. Praegu sõjav.

Mart Nimmerfeldt, Arna-Kohatust. Praegu sõjaväljal.

Johan Ainjon, Tarwastust. W.-Jaap. sõjas olnud. Praegu tegetw. f.

Johannes Döpit, Tallinnast. Praegu sõjav.

Karl Tilt, alamohw. Wellifelt. Praegu sõjaväljal.

Herman Luts, Wellifeldist. Praegu sõjav.

Julius Klamann,
Kloostri w. Sanitarina
sõjaväelast.

Mihkel Lomp,
Tartust. Praegu sõjav.

Jonas Leisberg,
Saapsalust. Praegu sõja-
väelast.

Paul Rüttmann,
Alawereft. Praegu sõja-
väelast.

Jaan Riis,
Dorist. 7. nov. l. all
teadm. kadunud.

Jaan Baarmann,
Wõltselt. 19. det. teadma-
ta kadunud.

Albert Järna,
tagawaraw. Tegewas sõ-
javäes.

Rudolf Järna.
Praegu sõjaväelast.

Jakob Kolumbus,
Wõltselt. Tagawaraw.
Praegu sõjaväelast.

Jaan Katasepp,
Sooru w. 18. okt. S. jões
üle minnes langenud.

Johannes Treuberg,
wabak. wan. alamõõm.
Tallinnast. Sõjaväelast.

Jaan Ühtigi,
Tallinnast. Tegewas sõja-
väes.

Rudolf Norak,
Tallinnast. Sanitarina
sõjaväelast.

Johannes Kolts,
8. det. R. all austrialaste
käte wangi langenud.

Jakob Agu,
Wõltsitu w. Teg. sõjaväes

Robert Ott,
Wõltsitult. Tegewas sõjav.

Johann Urm,
Otepäält. W. labinguust
teated puuduvad.

Hans Pannal,
sanitarina tegewas sõjav.

Jaan Norkmann,
sanitar.

Johannes Frei,
Peningilt. Praegu sõjav.

Jaan Polder,
 Welise w. Galitsia sõjaw.
 teadmata kadunud.

Rudolf Ruttmann,
 Alawereist. Praegu sõjaw.

Jakob Orgusaar,
 Wõistikut. Tegewas sõjaw.

Johannes Lillepool,
 Kolgast Sanitarina sõjaw.

Mihkel Lamm,
 Tartu tr. Tegewas sõjaw.

Jaan Palm,
 Welise w. Praegu sõja-
 wäljal.

Woldemar Sunmann,
 Aaspere w. 22. aug. tead-
 mata kadunud.

August Laurifoon,
 Ennitsaarest. Tegewas
 sõjawäes.

August Piiper,
 Juurust. Sanitarina tege-
 was sõjawäes.

Peeter Murs,
 Kartsiist. Sagawaraw.
 Praegu sõjawäljal.

Aleksander Suigusaar,
 Wõistikut. Teg. sõjawäes.

Karla Meerits,
 Wõistikut. Praegu sõjaw.

Joosep Ott,
 Wõistiku w. Polgus surnud.

Jüri Krofs,
 Luiste w. Tegewas sõja-
 wäes.

Jaan Piik,
 Märjamaa w. Teg. sõjaw.

August Rieberg,
 Kurna w. maafaitsew.
 Praegu sõjawäljal.

Martin Moorbach,
 wan. alamohw. 2. detf. W.
 tabingus teadm. kadunud.

Kristjan Uibupuu,
 Telliste w. 11. aug. pare-
 mast jalast haawatud.

Martin Kurro,
 wabat. Tallinnast. 14. now.
 paremast jalast haawatud.

Heinrich Koppelas,
 30. detf. labingus suurtükki
 tuult läbi langenud.

Tõnis Sepp,
Eoosaare w. Praegu sõ-
jawätsjal.

Jaak Pihelgas,
Wilsandimaalt. Praegu
sõjawätsjal.

Nikolai Kour,
Wõlkitult. Praegu sõja-
wätsjal.

Juhannes Raab,
Awar-duse w. Praegu sõ-
jawätsjal.

Hendrik Mathiesen,
Wetsse w. Praegu sõja-
wätsjal.

Juhan Weem,
Tudbost, koolidõpetaja. Sõ-
jawätsjal.

Kristjan Teillemann,
Tallinnast. Praegu sõjaw.

Aleksei Gau,
Praegu sõjawätsjal.

Jaak Suigusaar,
Wõlkitult. Praegu sõjaw.

Hans Tomson,
Saawatud 8. nov. R. kimit.

Juhan Tomson,
Woltwedist. 17. aug. pa-
demast kätt haawatud.

Jaak Wiit,
Saimre w. maakaitew.
praegu sõjawätsjal.

Hans Wiit,
teadmata kadunud.

Wilhem Wiit,
praegu sõjawätsjal.

Hans Õmbus,
Tarmastu w. Praegu sõ-
jawätsjal.

Frig Bachmann,
Praegu sõjawätsjal.

J. Muni,
Wilsandimaalt. Tegewas
sõjawäes

Hans Weedam,
Saimre w. Praegu sõja-
wätsjal.

Mihkel Tiitmann,
Wetsse w. W. Jaap. sõjas
olinud. Pr. teg. sõjawäes.

Johannes Saamann,
Kloostri w. Praegu sõja-
wätsjal.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(28. järg).

Jahmatades ja kohkudes waatas Beatrice oma saatja otsa.

„Minu Jumal, mis on juhtunud! Mispärast ei kuule ta mind?“ fosistas ta hirmunult ja koputas kolmandat korda. Kuid nüüd ei jäänud ta enam nii kauaks wastust ootama, kui mõlemil esimesel korral. Waewalt nägi ta, et ta see koputamine mõjuta jäi, kui ta ukse, kõige suuremas ärewuses wärisedes, tasakesi awas ja tупpa waatas.

Lugitoolil istus prefekt kuhwatu kui furnu, pea küljeli wajunud, otsekui oleks rabandus äkitselt tema elule lõpu peale teinud. Silmad olid tal kinni ja käed rippusid lödwalt alla. Beatrice ise oli seda nähes enam furnud kui elus.

„Jsa!“ kiljatas ta, tema ette põlwili lastes, et paremine tema nägu näha. „Jsa, mis on juhtunud? Püha“ neitsi pärast, mis on sinuga? Kuuled sa mind?“

Sealjuures silitas ta wärisewa käega üle ta juuste ja näo. Kas silituse või häälekõla mõjul nüüd, aga prefektil hakkas meelemärkus jälle tagasi tulema. Piikamisi, nagu sügawast unest ärkades, lõi ta silmad imestades lahti. Sügaw ohje wabanes tema rinnast.

„Sina oled?“ küsis ta jõuetu häälega.

„Saewa pärast, mis on juhtunud?“ kordas Beatrice hirmjas ärewuses. „Ma saadan arsti järele. Bean ma —“

„Pit!“ tegi prefekt tasa ja hoiatades, „ole rahul! Usna rahul! Kes seal on?“

„See on Usfunta,“ wastas Beatrice; „aga räägi ometi, isa, seleta mulle — — Tunned sa enese tõeste jälle nii terwe olewat, et sul' arstiabi enam tarwis ei lähe?“

Usfunta nägi põrandal üht kirja, mis nähtawaste prefekti käest langenud oli. Ta arwas selles selle kirja ära tundwat, mida ta waremalt Mario käes näinud, ei julgenud aga midagi öelda, ehk ta küll heameelega teada oleks tahtnud, mis nii hirmsat selles kirjas wõis olla, et see prefektile mõistuse rööwis.

„Ei midagi, midagi,“ wastas prefekt ägedalt ja ettwaatlikult, kuna ta ennast tütre abil püüsti katsus ajada, „ole aga wait! Reski ei tohi — — Sm, saada see neiu äral Reski ei tohi teada — —“

„Jumala pärast,“ hüüdis Beatrice hirmunult, „mis on siis nii hirmsat juhtunud?“

Jsa näitas maha kukkunud kirja peale. „Loe! See puutub ka sinusse. Meie oleme kadunud. Kõik on otsas, kõik, kõik!“

Sholna-Pipshe Iofs Resk-Karpatides. Praegu toitjadeta jäänud laste warjupaigaks.

Wäsinult ohates õõrus ta otsaesist, kuna tütar kirja kähku üles tõstis ja laua ääres lambiwalgusel lugema hakkas. Seal oli:

„Massilli langes 14. juuli öösel Mesfinas wangi. Ühes temaga sattusid ettepanekud Pinedole ja teie kirjad waenlase kätte. Olge walwas. Rohkem ei tea me ise siin weel. Tema seltsiline Felice pääsis kui ime läbi ja toob teile selle. Komitee.“

„Kõigewägawam Jumal!“ ägas Beatrice ahastades ja ta ilus pea langes lootusetu, raskest saatuselõõgist põrutatult, longu.

Tekkis piik waheaeg, mille puhul ainult perfekti ja tema tütre raskeid hingetõmbusi kuulda oli. Sfegi Usfunta, kes ifka weel ei teadnud, milles see hirmus sõnum seisis, seft et Beatrice waljuste polnud lugenud, seifis waikselt ja aralt seal ja ei julgenud hingatagi.

„Mis mõtled sa teha?“ küsis Beatrice wiimaks nukralt ja aralt. Prefekt oli nii segane, nagu ei kunagi weel oma elus. Tema igal ajal lõõgiwalmi waimu jõud oli raugenud, aimamata äkitselt tulnud hoop oli teda nähtawaste halwanud.

„Ma ei tea,“ iimifis ta tumedalt.

„Aga just nüüd on aeg talitamiseks, wiimane aeg,“ jatkas Beatrice edasi. „Mis arwad sa, mis tuleb ette wõtta?“

„Mind wõetakse wangi?“

„Wangi? Sa siis?“

„Siis? Siis tulewad kurwad, werifed päewad, minule, meile ja terwe linnale.“

Preisi sõjaväe uhtus.

Preislased on selle peale uhted, et nende sõjaväes kõige pifem mees üle terve maailma leidub. Ta on 2 meetrit 24 tsentimeetrit piff.

„Siis peab selle vastu töötama, ei maksa oodata, kui nad kätte tulevad.“

„Wõimata.“

„Wõi kõrwale katjuda hoida.“

„Kudas?“

„Ükskõik? Põgeneda, kui muul teel võimata on.“

„Alsi ei puutu ükfinda minusse.“

„Aga ometi kõigepealt sinusse. Sa wõid ainult nii kaua töötada ja mõjuda, kui waba oled.“

Jälle põrniites prefekt tardunud pilguga natufese aega oma ette. Nähawaste oli temal möte, Neapolist põgenejana lahkuda, hirmus. Kas ta selleks nii kaua kuumal pinnal vastu oli pidanud, et lõpude lõpuks ikkagi alatult põgeneda?

„Ei, ei,“ sõnas ta siis pisut kindlamine ja otsustawamalt, „see ei lähe. Minu põgenemine praegusel filmapilgul oleks alatu. Kõik seni saadud wõidud peaksin ilma vastu panemata ja jäädawalt käest andma.“

„Mis aga sünnib siis?“

„Weel oleneb see sellest ära, mis Massilli juurest leiti.“

„Ja Massilli ise?“ küsis Beatrice, äkitselt uuest hirmust tabatult.

„Meie oleme ühesuguses kimbatuses. Kõik ripub sellest ära, mis tema juurest leiti.“

„Kõnda siis oleks meie lähem eesmärk seda teada saada?“

„Jah.“

Uueste tekkis waheaeg.

„Seda oleks kirjatooja käest küsima pidanud. Felice oli Massilliga seltsis Messinas, nagu kirjast selgub. Wõib olla, et tema meile paljugi teatada wõiks, mis meil tarwis läheb,“ ütles Beatrice siis.

„See on liiga hilja. Ta on juba ära läinud.“

„Eht saab aga teda siiski weel kätte?“

Prefekt waatas kella. Kell ei olnud weel üheksa. Enne lehkööd ei jõua laew wälja sõita. Kätte wõiks teda nii siis weel saada. Aga kes pidi seda tegema? Kudas tuli seda nii teha, et weel suuremat hädaohu karta ei oleks? Nii wäike kui see lootus ka oli, aga ta hakkas siiski prefekti südames juurduma. Ta pilk langes Assunta peale. See neiu wõis seda, mis temal ja Beatricel wõimata oli, ilma tähepanemist äratamata teha. Aga ka tema pidi tart ja ofaw olema.

„Assunta!“ hüüdis ta ägedalt. „Sa kuulsid, milles asi seisab. Tahad sa meile hädas abiks olla?“

„Mis pean ma tegema, ekfellents?“ küsis ta julgelt.

„Siin on raha. Wõta woorimees ja sõida sadamasse. Aga kohe, filmapilk!“

„Ja mis seal?“

„Seal wõtad paadi ja lased enese Inglise laewa peale aerutada — ma ei tea isegi, mis ta nimi on, sest „City of Aberdeen“ see küll wiist jälle ei ole. Aga see on ükskõik. Waata aga, et see Inglise laew on. Laewa peal küsid kapteni käest Felice Camboni järele ja wõid hädakorral jutustada, milles asi seisab, aga ainult kaptenile wõi tema abilisele. Wõist-sid? Peale nende ei tohi sa ühelegi inimesele lausuda, mis siin kuulnud oled, meie elu ripub selle külles.“

„Ja edasi, ekfellents!“

„Seal lased sa Felicet enesele karwapealt jutustada, mis Messinas juhtunud, misugused paberid Massillil käes olid, ja mis nendest saanud on. Wõist-sid?“

„Jah. Muud midagi?“

„Ei, muud midagi. Aga ruttu, ruttu, muidu jääb liiga hiljaks. Palju on kaalu peal. Ruttu!“

„Teie ütlete mu isale —“

„Mine. Kõige eest saab muretsetud.“

Waewalt oli Assunta läinud, kui presidendi südameilt nagu kiwi langes, ta sammus toas paar korda mõttes edasi-tagasi ja pööras siis järsku oma tütre poole.

„Ruttu, Beatrice, minu kübar ja mantel!“ ütles ta.

„Mis sa tahad teha, isa?“

„Ainult ruttu! Ma tahan sõjaministeriumisse minna. Sinna peawad sõnumid Massilli ja Messina loo üle kõigepealt jõudma. Weel olen ma ju Neapoli prefekt, weel olen ma wägew mees, ja nüüd pean ma tingimata oma mõju tarwitama. Ruttu, ruttu, mu kübar!“

Weel kord näitas see wisa mees juba kadunuks peetud wõitlust uueste edasi jatkata tahtwat. Iga liigutuse, iga sekundiga muutus ta elawamaks, südi-

waks, iga weretuikamisega tuli tal endist jõudu, mõistust, kawalust ja külma järeldaalumist ikka rohkem tagasi.

„Ma ütlen tunnimeestele, et keski paleesse sisse astuda ei tohi,“ ütles ta weel oma tütrele, „nii kaua kui ma ise ära olen. Mis ka ei sünniks, ja ei lasse mitte kedagi sisse, Beatrice. Ainult sel kombel oled sa iga hädaohu eest kaitstud. Mõistid?“

„Jaa —“

„Ainult julgust! Mis tulema peab, see tuleb. Meie saatus peab meid vähemalt julgena leidma.“

Raks minutit hiljemalt lahkus ta paleest.

Niipea kui Beatrice ennast üksinda nägi olewat, purstasid ta filmadest kõige kibedamad pisarad. Ta teadis üsna kindlaste, et Massilli maha lastakse, kui selgeks saadakse teha, et ta ennast rewolutsionäride kilda on andnud.

18.

Udune ja segane oli kõik Massilli peaaajudes, kui ta aegamisi meelemärgusele hakkas toibuma. Kõigepealt oli tal tundmus, nagu ripuks ta kuskil kõrgel, kõrgel õhus ja luul kõigutaks teda siia ja sinna. Siis aga tundis ta, et miski kõwa asja peal lamas. Mitmed liikmed walutasid tal väga kangeste ja ta tundis kibedat janu. Aga süiski jäi ikka see õõtsumise, hõljumise tundmus alles, mis teda kord kõrgele tõstis, kord alla laskis, kord siia, kord sinna weeretama näitas, mida ta enesele kudagi ära seletada ei suutnud. Kus ta oli? Kui ta siis oma filmi awada suutis, nägi ta oma ees üht suurt walget tanu, nagu neid harilikult halastajad õed kannawad, ja tanu alt waatasid tale kaks musta filma wastu.

„Wett!“ ägas ta nõrgalt, sest teda piinas hirmus janu.

Ja kui ta joonud oli, hakkas ta jälle hõljuma, ülesse ja alla, siia ja sinna, otskui lamaks ta hüglasuures hällis. Mis wõis see olla? Ta sundis ennast weel kord filmi lahti tegema, ja märkas, et ta woodis lamas, kitsas, mitte iseäranis pehmes woodis, aga süiski ikka kindlal paigal seiswal asemel. Kus tuli aga see imelik kiikumine?

„Kas teie, herra arst, ei arwa,“ ütles üks hääl, „et ta süiski eluga pääseb? Tema filmawaade on täna märksa rahulikum ja julgem minu meelest.“

„Mis jaoks ka? wastas üks teine hääl ükskõikselfelt. „Kas ta siin palawikku sureb, wõi Neapolis äraandjana püsikuulide all, see on ju ükskõik.“

Massilli juhtis oma pilgu kõneleja peale. See oli ohwitser kuningliku merewäe mundris. Ta kuulis küll neid sõnu, mis nad rääkisid, aga ei suutnud nende mõttest aru saada, wõib olla ka, et ta ei aimanudki, et jutt temast oli.

„Kus ma olen?“ küsis ta tasa.

„Olge aga üsna rahulik, kapten,“ sojistas temale halastaja õde. „Teie olete praegu sõjalaewa „Ferdinand Neg'i“ peal hea rawitsemise all.“

Sellest sai Massilli aru. Ta oli nii siis laewa peal, merel. Sellest tuli ka see alaline õõtsumine.

Alpide kütid Prantjuse sõjawäes.

Aga mis kõik süündinud oli ja kudus ta siia sattunud, sellest ei olnud tal ikka weel kõigewähematki aimdust.

„Kuhu?“ küsis ta jälle. Õde pidi küll rohkem aimama, mis ta tahtis, kui tema sõnu kuulis.

„Neapolis!“ wastas ta.

Nii siis Neapolisse läks reis, kordas Massilli endamisi. Pikkamisi, pikkamisi tuli tal mälestus tagasi. Ta oli wang, ja teel Neapolisse. Tahtmatalt kobas ta käsi sealjuures rinna peale, kus tal nahktoite kirjadega oli. Seda ei olnud enam.

Tundidekaupa lamas ta rahulikult ja katsus ennast koguda. Aeg-ajalt andis rawitsejanna temale lusikaga pisut marjawiina ja lihaleent, mis teda kauniste kojutas.

„Kui kaua?“ küsis ta wiimaks jälle.

Õde ei saanud järsku aru, mis ta tahtis. Siis näitas ta sõrmega oma pea peale.

„Ah, ja,“ wastas õde selle peale, „wiie päewa ja õö kohta on see täna esimest korda, kapten, kus te jälle mõistuse juures olete. Wiis päewa lamafite palawikus ja sonifite kõige hirmsamaid asju wõitlustest ja salakuulajatest, Franziskaneri munkadest, punasärkidest ja, Jumal teab, millest kõik. Aga nüüd olge rahulik, muidu tulewad ohwitserid ja tahawad teid jälle üle kuulata. Selleks on weel aega, kuni te jälle üsna terve wõi vähemalt jälle tugewam olete, kui praegu.“

Massilli waikis ka tõeste nüüd, ja ikka rohkem ja selgemalt hakkasid temale need süündmused meelde tulema, mis enne tema wangistamist juhtunud olid. Kõige rohkem muret tegi temale tema nahktoite. Kus oli see? Kelle käes? Kudus waatas kindral Pinedo, kellele tema wangistamine teadmataks ei wõinud jääda, selle loo peale. Muidugi püüdis see ennast puhtaks pesta. Aga ka Beatrice ja prefekti kirjad olid kadunud. (Järgneb.)

Belglased jooksraawis puhletunnil.

Ilus naisterahwas.

Meid oli kaunis hulgakene merekaru siiski kogunenud. Igaüks meist oli isepool kandis ilmakaaredel ümber ekinud ja sealt omale nii mõndagi kõrwa taha kirjutanud. Igal ühel meist oli ka enamaste isegune waade asjade kohta, mis meie keskel tihti arutuse alla tulid.

Meie olime sadama-teenaja tagumise toa endi alla wõtnud, kus siis paksu piibusuitsu ja mõnusa teatasfi taga eluküsimusi arutama hakkasime.

Noor, walgepealine meremees Ralf Riitas (Ralfi nime oli ta ise Rudolfist ümber teinud) oli naisewõtmise küsimuse kallal ametis. Ta kiitis kangeste teistele oma „kuldawäart pruuti“, kelle sarnast meie uneski ei olewat näinud.

„Naisewõtmise juures peab filmas pidama, esiteks — ilu, teiseks — ilu ja kolmandaks — jälle ilu“, kõneles Ralf waimustusehoos kaastastele, wiimaste poolpillawate nägude ille kangeste pahameelt tundes.

Tõmmunäoline Märt Karu, kes „oma käega ekwatori rana kõrwaraks keeranud, oma jalgadega wirmaliste peal tantsinud ja oma nimetisförmega põhjanaba katsumud olewat“, pani käe sõbralikult Riitasele öla peale ja lausus: „Kas tead, kallist weli, mis asi see ilus naisterahwas dieti on? Ta on — ninatubakas; kui sa teda korra nususutad, paneb kohe aewastama... Soowitan nende ilusate naistega wäga ettewaatlik olla.“

„Mga ometi on aewastamine ju terwisese kasulik“, püüdis Riitas talle wastu waielda.

Kuuldus üleiluline naermine, mis kambri õhukesed waheseinad wärsfema pani, nii et peremees ettewaatlikult pea kambri uksest sisse pistis.

Nüüd hakkasid kõik toas oljad „ilusa naisterahwa“ kohta arwamisi awalutama.

Keegi ileni karwase näoga merekaru — oma nime ei teadnud ta dieti isegi — seletas ilusat naisterahwast nõnda-wiisi:

„Et omale ilusat naisterahwast ette kujutada, selleks on kolme asja tarwis: sütt, tubakafotti ja wiina. Sa jah, ärge naerge ühtigi. Ilusa naisterahwa filmad õõguwad, kui fõed; ta pilgud waimustawad, kui wiin. Niisugust naisterahwast nägin ma Hispanias... Di jah, armsad mälestused“, lõpetas merekaru waitse õhtamisega; ja kui toas mitte nõnda paksult piibusuitsu poleks olnud, oleks teised ta filmis isegi haledaid pisaraid wõinud märgata.

„Mga tubakafott... milleks see siis tarwiline on?“ pärisid teised.

„Ah, õigus näh: waadate, tubakafoti kinkis ta mulle lahkimise juures mälestuseks kaasa... Iga fõrd, kui ma nüüd nokastanud olekus pliida all õõguwaid süsa näen ja sealjuures piipu panen, tuleb mulle see Hispania iludus meelde...“

Jällegi oli mürisew naer wastufeks, ja jällegi pistis peremees pea ettewaatlikult ukse wahelt sisse.

Siis aga jäid kõik korruga wait: wana tüürimees Niglas kõhatas. Kas teie teate ka, mis see tähendab, kui wana Niglas kõhatab?

See tähendab, et Niglas tahab kõneleda. Ja kui Niglas kõneleb, siis jääwad teised kõik wait, sest Niglasel on alati midagi niisugust ütelda, millele keegi wastu ei julge waielda.

Nüüd ootasid kõik põnewusega, mida see wa' Niglas, kes „kümme korda kõik ilma mered risti ja põigiti läbi käinud ja weel kolm korda niisuguses paigas käinud, kuhu enne keegi kurat pole jalga tõstnud“ — mida niisugune Niglas ilusast naisterahwast küll wõiks pajutada.

Niglas kõhatas weel korraks ja algas:

„Sellest on juba hulk päiwi mööda... Olin noor ja uudishimuline, nagu teiegi. Sain kõigist iludustest ja pühadustest kaasa kistud, nagu noor Ralf'gi. Kuid inimese elus on mõnikord juhtumisi, mis sunnivad inimest korruga kõigi asjade peale teifiti waatama, kui enne. Ka mina olen ühe niisuguse juhtumise läbi elanud, kust saadik ma kõigi asjade peale ainult teatud seisukohast waadata wõin. Ma tahan ilma pikema sissejuhatuseta asja juurde minna... Sea-tene küll! See oli ühel ilusal päewal, kui meie küragil Afrika rannas peatasime, et joogiwett peale wõtta. Ettenägemata takistuste tõttu tuli meil seal rannas umbes nädalapäewad mööda saata. Meie läksime kapteniga mõni hea werst sfemaale, et loodust ja sealseid pärismaalasi ühes nende eluwiiisidega tundma õppida. Peatama jäime ühte pärismaalaste külasse, kus meid kaunis lahkest wastu wõeti. Seal külas afus ka üks misjonär, kes meie tähelepanekut pärismaalaste templi peale juhtis. Tempel tuletas wälkumise järele kartulikuhja meelde. Misjonäri tõenduse järele pidi see ümberkaudsete pärismaalaste pühakodade seast kõige pühkam olema. Templi sees pidi kallistiwiddega ehitud riide taga pühkam paik olema, mille taha pärismaalased kõige pühkamad asjad warjule olid kogunud. Sinna taha ei tohtinud ükski walge mees waadata. Keda ita selle teo pealt tabati, see pidi kohe oma peast tapakirwe all ilma jääma. Ka misjonär ise ei olnud sinna weel jalgagi saanud. Misjonäri kõne tegi mind niuword uudishimuliseks, et ma kapteni ägedast keelust hoolimata, otsuseks tegin, makstu mis makfab, neid pärismaalaste pühkaid asju oma filmaga näha saada. Ma septsifin templisse tungimise plaani walmsi ja otjustasin weel samal ööl seda teoks teha. Nõnda ka sündiski. Kudas ma templi juurde hiilisin ja uksest lahti murdsin, ei mälestata enam isegi, kuid tean ainult, et ma surmahirmuga kõige lähedamalt tuttawaks sain. Seal-jamas sain ma aga ka kõige suuremat rõõmu üle elada, kui ma käe pühkapaiga eesriide järele sirutasin, et seda kõrwale liikata ja sinna taha waadata... Niisugune jowastus, mis sugune tore tundmus: ma näen seda, mida teine walge mees ilalgi enne pole näinud... Seal sirutasin ma käe wälja ja liikkasin eesriide kõrwale... Ja mis te arwate, mida nägin ma seal taga?...“ Ja wana Niglas waatas küsiwalt kuulajate peale.

„Ei tea tõeste öelda... kulda... pärlid...“ kostsid hääled segamine.

"Oh ei! Seal taga olid — üks kaffine wiina pudel ja ühed europlase wanad kalossid..."
 Kuulajad waatasid veel nagu kahtlewalt Riglase otsa ja puhkesid siis täiest kõrist naerma.

Wana Riglas aga lühas rahulikult juurde:

"Ümbes niisugune lugu, nagu selle ilusa eesriidega ja selle wiinapudeligaga ja wanade kalossidega, on ta ilusa naisterahwaga..."

Kõik küüsid wana Riglasele järele. Ainult noor, walgepealine Ralf jäi tõsiselt ja mõttesse:

"Kui sel wan Riglasele aga siiski õigus pole, tulise pihhta..."

R. Wibuane.

Läbi maapealse põrgu.

XI.

Saksamaal sõjawangis. Jüri lahkeb wabatahtlikult oma aumärgist.

(Tuipostiga.)

Õõ saatsime õige hästi mõõda.

Lutitaid ei olnud, sest sakslane on igatahes puhtusearmastaja, ja Wenemaa kirbud oli tuul meil zeppelini peal juba teel enne Saaremaale jõudmist kuni wiimaseini ammugi ära puhunud.

Ja kudas ja's hästi ei maga, kui tats wappert sõjameest sinu rahu eest hoolitsetawad ja sinu und walwawad?...

See oleks ju rumalus — päris püsti rumalus! Kaitseinglite tüwa all puhkab ju isegi petšajaand laps rahulikult, kuigi tal unes wahest nuutsumised peale tükivad.

Meie uinufime õhtul Jüriga õige kergeste magama ja uni pidi meil hea tulema, sest et meie poolt kõid terwis-hoiu nõuded täpipealt täidetud olid: esiteks — mõnus jalutuskiik lõbusas Saksja jeltskonnas; siis — oma wäite „mouts" teel, mis iseäranis hästi erkude peale mõjus; siis veel rahulik aje ja mureta oled, ning — lõpuks koor-ma m a t a k õ h t.

Sest — kui sakslased meie kohta „õige hea" eest olid hoolitsetanud, siis ei jätnud nad wiimaks ka terwishoi seadlusi unustusse: arstiraamatutes on kirjutatud, et täie kõhuga magamine terwiisele wäga kahjulik olewat, halbu, rahutuid unenägusi tekitawat jne., ning seda pidasid ka sakslased silmas, ega andnud meile Jüriga enne magaminemist ei kuwa, ega märga...

Kas pole jällegi uus, kindel tõendus sakslase elutarkusest ja — wiisakusest?...

Jüri nurises küll esiteks natuke (oli ju mees sepapoisina wilunud õhtuti lere wiimase hängani täis wiisutama!), aga kui ma talle seletasin, mis arstid niisuguse asja kohta arwawad, siis jäi Jüri wait ja ei lauunud isegi unistades sõnagi — ainult paar korda õõ jookshul tõukas ta mulle küünarnukiga küljekontide wahel ja õhtas... see oli kõit.

Hommitul, kui läbi wägmase akna kogemata sisse tunginud päikese kiir meid maguast unest üles äratas, oli Jüril kõhe esimene küsimine:

"Kust kurat see süüa saaks? .. Keelpaik on nii hele-daks läinud, et neelaks kas wõi mõne Saksja grenaderi alla." Minu tuju oli lehkmine.

Ma tahtsin ka Jüri head tuju toetada ja andsin talle nõu, hommituineks „tropi" konjakit sisse wõtta ja keelt peale hammustada.

See mõjus. Jüri tundis kõhe ägeda isu wähenemist ja soowitas mullegi sedasama teha.

Minu tuju hakkas tõnsuma.

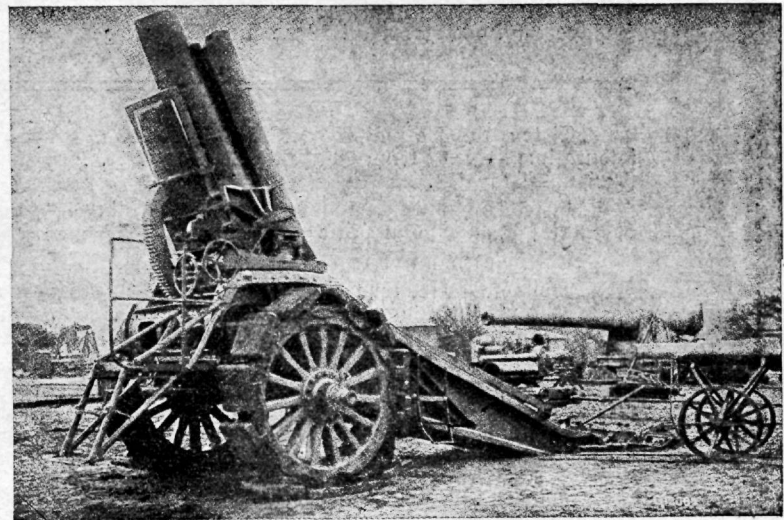
"Kuulge, wa' wennas," ütlesin ma Jürile: „Asjad on meil muudu head kõit, aga pärad on sandid — ütlege, kudas me' siit koopast wälja pääseme?"

Jüri hing sai täis.

"Wälja? .." pörises ta mõnitawalt. „Eks ma andnud teile head nõu, et sõidame kusagile metsa, toome kuuseoksi ja teeme õnni. Teie aga — „modern"! .. ja tahtsite ma

Austria sõjawälja posti-automobil.

Prantsuse suurtükk zeppelinide lastmiseks.

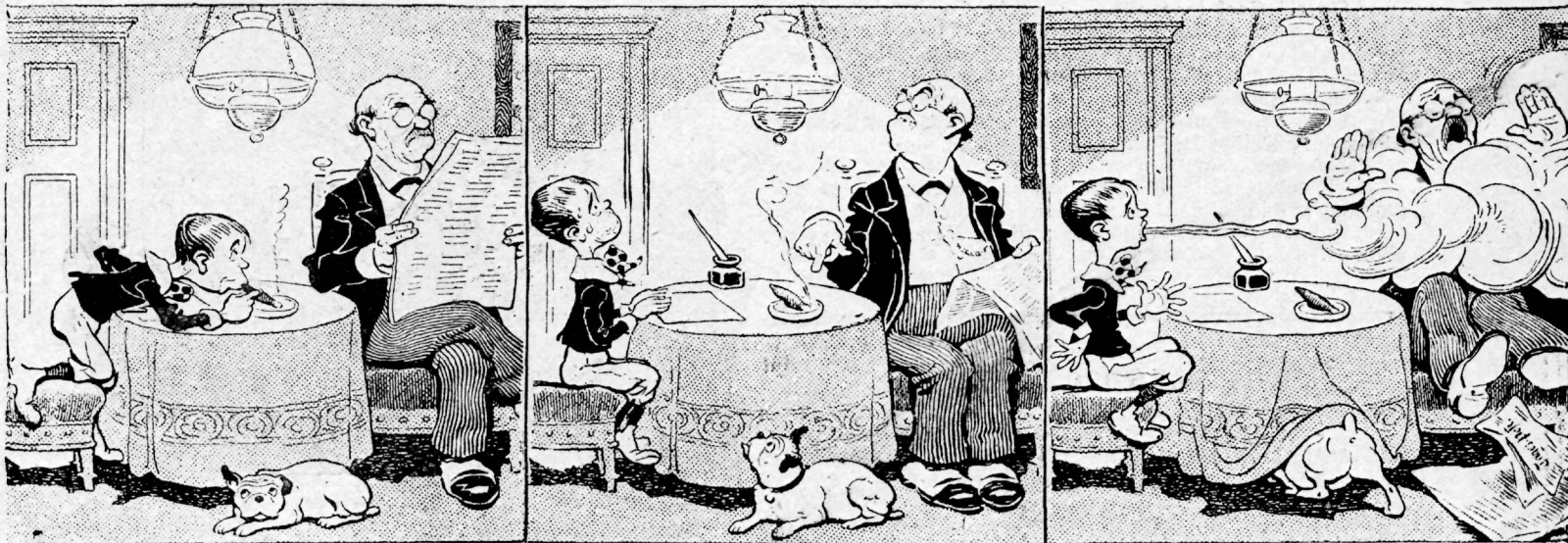
sisse tükida nagu mutt. Müüd te saite, mis te tahtsite! .. Oletime meie ifka kusagil oma õnnis olnud, oleks kõit asjad korras olnud..."

"Oleks olla jita mees, nagu wanarahwas räägib," wastasin ma Jürile, naeru tagasi hoides. „Egas müüd ole kahetsemisest enam tattu midagi, müüd peame selle peale mõtlema, mis meil tulewikus teha tuleb."

"Mida kurat ja mõtled?!" kirus Jüri täie juuga. „Kus me zeppelin on? .. Oleks see meil käes, küll ma siis neile kuradi kiwirimeestele näitaks, kudas maamees lendab! .. Sülitaks ainult (Jüri ütles wiist küll weidi „tugewamine" ... „M. M." toim.) neile ülevalt veel kaela!"

"No-jah, zeppelin... " wenitasin mina ja jäin mõttesse. „Zeppelin! .. õhtas Jüri südame põhjast ja wajus weel sügawamasse mõttesse, kui mina..."

Ei tea kui kaug meie niisuguses peata olekus üks teise kõrwal istusime. Korraga aga näis Jüril mistki mõte peast läbi wiskatama.

Berliinis.

Papake loeb telegrammisi Wene suurtükkide tegemusest. Priitsuke omalt poolt aitab temale nende mõju selgemaks teha.

"Ei tea, kus see wa' raswatükk peaks olema, keda me' sõidutafime — kas tema wahest ei aitaks? . . ." hüüdis Jüri püsti karates.

"Ei tea", wastafin mina nõutalt ja sirutafin oma pahemat jalga, mis põhu peale kikkitabes ära oli jurnud.

"Kui dige kirjutats temale?" arwab Jüri.

"Wõits ju katset teha, aga kudas meie kirja ära saadame?" kahtlesin mina ja sirutafin oma paremat jalga, mis ka kuimendama hakkas.

"Eks anname kiwimeeste kätte — küll nad ära wiivad, kui nad wähegi inimesed on", ütles Jüri ja waatas minule niisuguse näoga otja, nagu oleksime meie juba endi wihusaunast wäljas. "Meie päästfime tema näruse naha, laf' ta päästab meid kah . . . kui ta mees on."

"See 'p see on — kui ta mees on," wastafin mina.

Ja uueste wajufime meie sügarwasse mõttesse . . .

Mul, digust delda, ei olnudki just juurt lusti kirja kirjutama hakata, ja pealegi — mine tea kas sest midagi wälja tuleb? Sels ajals, kui meie kiri pärale jõuab, wõib Wisleben, näituseks, juba Petrusse juures olla, wõi midagi selleaolift — sõjaajal on ju niisugused asjad enam kui wõimalikud. Sellepärast pidafin ma paremaks, esialgul rahulikult ootama jääda, mis tulewit toob. Wõib ju olla, et meie asi nii wäga halb ei olegi . . . wõib olla, et meid wangideks ei peetagi . . . et grenaderid ainult selleks meile ukse taha on pandud, et uudishimulised Preisi naijed meie und rikkuma ei saa tükkida . . . jne.

Ma awaldafin oma mõtteid Jürile. Jüri puhkes naerma.

"Noh, olgu siis peale . . . jällegi teie tahtmine!" ütles ta peidetud pahameelega ja keeras enefe külseli põhkude peale. "Dotame siis . . . senikaua, kui Jumal meid päästab."

Ma waiksin ja . . . mu mõtled wiibifid Tallinna "lihapottide" juures, mis ka wäga loomulik oli, sest et soolikat juba dige tubliste sees häälitjema hakkafid.

Seijuford oli dige piinlik. Tuju kippus wägise langema.

Korraga: kõpp-kõpp-kõpp . . .

"Keegi klopib ukse pihta!" hüüdis Jüri maast üles karates ja küsiwalt minule otja waadates.

"Tehke lahti!" käskifin mina Jürit ja ajafin enefe uudishimulikult istukile.

"Wiisakad poisid need sakslased itkagi," kiitis Jüri uft awades. "Ei tüki, näh, ühtigi ilma klopimata umisjalu uksest sisse."

"G'tn Tag!" sõnas farm illebaas ukse tagant.

"Tah, tah! Kommenfi sisse!" terwitaf Jüri ja tõmmas ukse dige laiali.

Sisse astus Preisi seersant, kes kahte aurawat natfitud kandmitu peal käes hoidis.

Jüri nagu läks seda nähes lahtemaks kui minu ämmal, kui mu naisel esimeste torda poeg sündis.

"Döhl. . . herra Döhl, kurat! Sulge jaole!" kriistas Jüri. "Süüa toobi! . . ."

Ma hakkafin ennast pikkamisi püsti ajama.

Seersant jäi ukse juurde seijatama ja otfis filmadega lauda, tuhu toodub noofi maha panna. Et aga niisugust riistapuud meie majas ei tuntuud, oli Jüri tohe wäle aitamast: kõmm! — oli pejuwann tummul ja heatenegi laud oli walnis . . .

"Waat, hiir, hiir!" õpetas Jüri oma laia kämliga wanni põhja peale tatsutades.

Seersant pani natfitud hoolelikult wanni põhja peale ja pöristas:

"Zum Kaffee!"

Jüri nagu läks korraga loperguseks ja kibedats.

"Kohwi?! . . . Kohoo, lollikulipojad! . . . Lõuna juba käes ja nendel — kohwi! . . ." pahandas Jüri moffi toruse ajades, nagu trotslit plita.

Ka minu tuju langes umbes 17 kraadi wõrra: petlit "üllatus" oli südames tohe halatjemisewääri'iseks "pettumuseks" muutunud. Wirisew wats oleks tdeste midagi teist soowinud, kui kohwi, mida mina — minu naine teab seda wäga hsti — juba sündimisest saadil pole jallinud. Teha polnud aga nähtawaste midagi ja ma astufin lähemale.

Jüri afus kiireste "kohwile" . . . Ta tõstis kohwinatfiku korrats juu juurde ja maitfes wedelikku; tegi aga kibeda näo ja puristas wihaga puhast maha, mis juhu oli wõtnud.

"Jumala kibe figuri-wesi!" hüüdis Jüri ja heitis põlastufest nõretawa pilgu sakslase peale, kes sõjamehe moodi sirgelt seisma oli jäänud, et — nähtawaste — ära oodata, kuni meie "Kaffee" ära oleme joonud. "Hei, pergeli sakslane, seer sant wõi kes sa oled? . . . Kus suhter ja koor on? . . . Ja leiba pole ja ka toonud! — — Noh, mõistad: jukker, mant unt proot — wo ist?"

Seersant väristas pead.

"Ära värista oma tühja wasspotti ühti," mürtis Jüri edasi: "Ega's meie ju sead pole, et iga jodi hakkame lõmpsi! . . ." Ja minu poole pöörates lisas juurde: "Olge head, selge teie jellele lambapeale — saapstopp wõi tudas see käib! — et ta juhturt ja koort tooks, jeda moodi ei tõlba see jodi koeralegi."

Ma käitsin Jüri soowi. Seersant vastas aga, et sõja ajal Wilhelm II. isegi teist moodi kohwi ei joorwat, kui meilegi anti.

Jüri pahameel oli piirita. Ta pidi natšitud esitels kõige täiega seersantile näkku wistama, kuid wiimase wali, kiwinemud nagu hoidis jeda tegemast. Siis taktus Jüri uue hooga sõimama:

"Lont wõtku teid ja teie Wilhelmi-näru — ühesugused wõllaroad olete kõik siin! . . . Kas on see mõni meeste afe, mis te meile andsite? Mis? . . . Wasta? . . . Ja nüüd tahate veel näljutama ka hatata! Mis? . . ."

"Ich verstehe nicht."

"Küll ma sind õpetan — werstee niht! . . . Wahi, mis see siin on? (Jüri näitas oma rinna peale). Kas see pole teie keisri rist wõi? Krõits — aru saad? . . . Käsi kõrwa kõrde, kuramus! Ja sina tood meile paljast figuriwett?! . . . Sa pead niijugust meest, kui mina, austama! Ter teiwel, aas, saapstopp — —!"

"Mis ta soowib?" küsis seersant minu käest — ei wõi selba, et just ilma wiisakuseta.

"Mu feltšimees on waprufe eest teie wäerinnal raudristi õsališeks tunnistatud ja on jellepärast väga haawatud, et meiega nõnda hoolimata siin ümber käite," seletasin mina seersantile, iga sõna tubli rõhuga toonitades.

Seersant lehitas õlasi ja naeratas libedalt.

"Urge wange pahaks — aga see rist, — mul on, näh, endal ka samajugune — ei tähenda midagi. Neid on igal ohwitseril taskus pihuga külwata. Meil on igal mehel niijugune rist. Ja siinjamas jai minewal nädalal üks nainegi niijuguse risti: oli teine ohwitseri hobusele kaewust ämbriga wett toonud. Siis weel meie rügemendi komander sidus naljapärašt ühe küla koerale ka raudristi kaela jelle eest, et koer nii tark oli, et ta häält ei teinud, kui meie rügement õõsi läbi küla maršis."

"Aga miks teie siis niijugust tähtsusetat asjakest kanate?" küsisin mina.

"Peab . . . Moodi asi," oli seersanti lühike wastus.

Ma tõltsin seersanti sõnad Jürile püüliku täpipealsusega ümber.

Jüri jäi wiha pärašt esimese waluga aina tummaks. Ta nagu wenis pilaks, silmad tungisid umbes 3½ tolli pealuu seest wälja, käd wäriješid.

Siis kištus ta risti omal rinnast ära, tegi ukse lahti ja wiskas risti täie hooga minema.

Risti järele lendasid uksest wälja — esitels kohwi natšitud ja nende järele . . . seersant.

"Te elusad kurabid! . . ." kirus Jüri ja wiskas enese jduetult murka põhude peale. „D, zeppelin, zeppelin, zeppelin! . . ."

Preedit Tõht.

Berlini uulitsal.

"Kas olete kuulnud? Müller on pillamise pärašt kolmeks kuuks wangi mõistetud!"

"Kas ta tõeste wõdrast raha on raiskanud?"

"Ei, kuid ta on mõõdalainud pühapäewal ühes oma perekonnaga saia sõõnud!"

Tastuwaras.

Rohuuruurija: "Teie ei taha ennast siis selles hobusewarguses süüdlaseks tunnistada?"

Tastuwaras: "Ja muidugi, ma olen elukutseline tastuwaras ja ma ei wõinud hobust omale ometi mitte tasku pista."

Berlinis.

"Terwe eluaja tahan ma sind armastada!"
"Oh, see on väga hea: iga meie soldati elu ripub nüüd juuksekarwa õlsas ja ma saan warsti wabaks!"

Ajakohased raamatud:

Aiatöö õperaamat. 325 selgitawa pildiga. Hind lihtkõites 3 rbl., kõwas kõites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Böttneri aiatöö raamatute järele Lääne-mere maadel ja Wenemaa kaugemates kubermangudes asuwate eestlaste jaoks kokku seatud.

Räesolew Aiatöö õperaamat on asjatundjate poolt läbi waadatud ja heaks kiidetud.

See tahtmisega, Eesti ajatöö edenemisele teed murda, on "Teaduse" kirjastus tööd alustanud ja lõpetanud lootusega, et raamat pea neid aegasti näeb, mil suured maatikid wiljapuude ja aiawiljaga täis istutatud aedadeks on muudetud, tuhandetele usinatele kätele terwislist tegewust ning terwislist toitu pakuwad ja meie rahwa-majandust tõsta aitawad. Igale airomanikule on see raamat huwitaw, kasulik ja väga soowitaw.

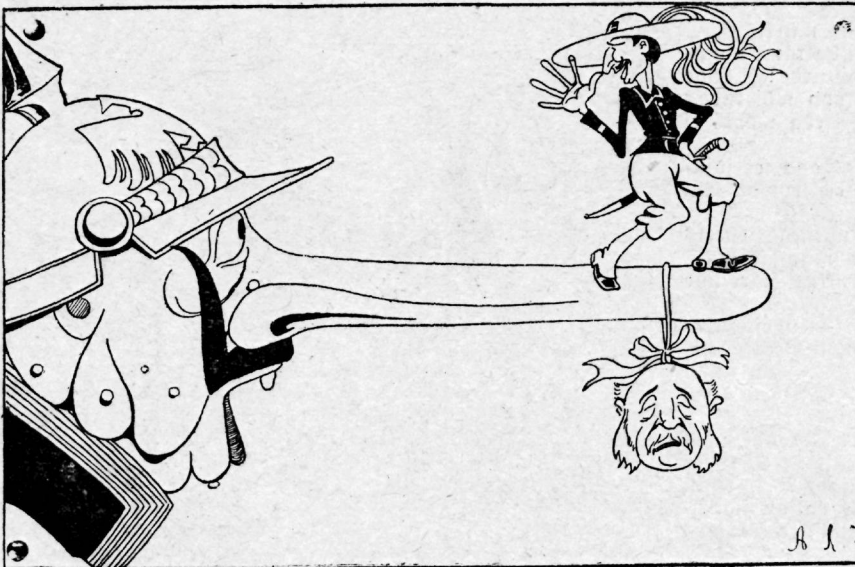
Rahwa keeles, armastusega ja asjatundmisega kirjutatud, saagu see raamat lahteks teenäitajaks meie aiatöö sõpradele.

Aiatöö õperaamat on üleilmselt tähelepäanemist ajakirjanduse poolt leidnud. Pea kõik suuremad lehed awaldasid ainult kiitust selle suure töö eest. Põllumeestestli wäljanäitusel Tallinnas anti Aiatöö õperaamatule 1. auhind, Wenemaa Keiserliku aiatöö seltsi poolt.

Üleilmsed on Aiatöö õperaamat 3 esimest auhinda saanud (kaks kuldauraha ja ühe suure hõbeda). Igale aiapidajale ja põllumehele tarwilik käsiraamat.

Aialilled, ilupuud ja ilupõõsad. 140 pildiga. Hind 1 rbl. 50 kop., kõwas kõites 1 rbl. 75 kop.

Sellimise adreß: Ревель, издательство „Тeadусь“.

Hästi pikk on küll Willu nina kõike üles nuuskima, aga itallane teeb talle fiiski veel pikka nina.

Radrill „Pauline“.

Surm „Pauline“ ofas on Saksamaale, Austriale ja Türgimaale kõige paremaks neljandaks kaastantsijaks, kes neil seni veel selle lõbusa radrilli jaoks puudus.

Erakorraliselt suurte kulude peale vaatamata suuredame tänasest päevast peale endi ajakirja, sest et muidu kuldagi võimalik ei ole kõiki meile saadetud sõjameeste pilti avaldada. Reid, kelle pildid kaunemat aega meil ilmumata olid, palume viitust lahkest wabandada — pildid ilmuvad nüüd warsti. Meie Mats.

Meie Matsi järgmine (30.) sõjanummer ilmub 14. märtsil.

„Meie Matsi“ aastatellijad saavad hinnata kaasa: Seinaalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awalbused — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kofk — 1 r. Raasanded, wärsaarwatud seni veel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ saadetakse kobe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewitst tellijad saavad kaasanded ofataupa.

Järelehtnud „Meie Matside“ eest hoiatame!

Дов. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaakon. Legew toimetaja A. Kreisberg. Wäljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnaw.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

129-aastane sõjamees.

Praegu elab Teri maakonnas, Mifuri aulis (kallas) 129-aastane wanamees Bimbolat Tabolow. Nagu ta ise ütleb, leiduwat terwes Magiri orus, kus 83 tuhat elaniku, kõigest üks tema wanune mees — Rauwõõn Elejew. Tabolow on weel keha poolest tugew mees kefmise kaswuga, juuksed alles tina wähe hallid, ja wälimuse järele ei anna tale kesi üle 55—57 aasta. Silmanägemine on tal hästi hea ja hambad kõik weel alles; poegade, pojapoegade ja pojapoja-pogadega seltsis niidab ta ise weel heina, künnab põldu ja kannab puid selgas. Terwe oma eluaja kohta on Bimbolat Tabolow kõigest üks kord haige olnud, nimelt rduges noores eas. Sõõb enamaste maisileiba ja joob mõõdukalt noorest east peale. Abielus on ta teist korda ja järeletulejaid on tal 67, mis teda aga sugugi ei takista kõige paremaks rahaniüks terwes ümbruskonnas olemast. Wõiduratsutamisel, mida seal kõitfugu pidude, mu seas ka matusepidude puhul toime pandakse, wõtab ta tihtipeale efi-mesed auhinnad.

Kui nüüd sõnum Wene-Türgi sõjast ka sinna küllasse jõudis, siis ilmus ta, pealaeft jalakannuni sõjariistus, oma kõige parema musta hobuse selgas, sõjawäe ülema juurde ja nõudis tungiwalt, et teda priitahitlikude nimekirja üles wõetaks „türklastega“ sõdima.

▽ ▽

97 korda haawatud.

Prantsufemaal Wal-deGrasis annetati neil päewil pidulikult aulegioni ordu täht major Derklile, kes käesolewa sõja puhul 97 korda haawatud saanud.

„Journali“ sõnade järele ei ole kõik need haawad peale wiimase kolme sedawõrd rasked olnud, et nad majorit sunninud oleks wäerinnast lahkuma, ja alles kolme kuu eest saanud ta kolm wäga kardetawat haawa, mille pärast ta Parisi rawitfufusele saadetud.

Praegusel ajal on haawatu juba paranenud ja sõidab, aulegioni täht rinnas, uueste sõjawäljale.